

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство Образования и Науки Республики Татарстан

Исполнительный комитет Менделеевского муниципального района

Республики Татарстан

МБОУ "Бизякинская СОШ"

РАССМОТРЕНО

Руководитель ШМО

Кашафутдинова А.Р.
протокол № 1 от «28» 08
2025 г.

СОГЛАСОВАНО

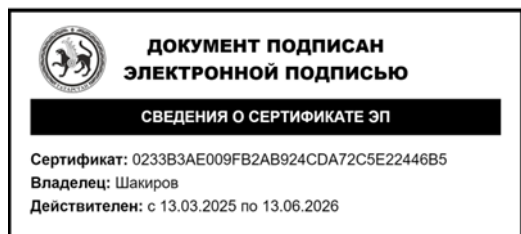
**Заместитель директора
по учебной работе**

Салихова Г.Ш.
протокол № 1 от «31» 08
2025 г.

УТВЕРЖДЕНО

Директор школы

Шакиров Л.С.
приказ № 77 от «01» 09
2025 г.



РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родная (татарская) литература»

для обучающихся 5-9 классов

Бизяки 20235

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Программа по родному (татарскому) языку на уровне среднего общего образования подготовлена на основе ФГОС ООО, ФООП ООО, Концепции преподавания русского языка и литературы в Российской Федерации (утверждена распоряжением Правительства Российской Федерации от 9 апреля 2016 г № 637-р), федеральной рабочей программы воспитания, с учётом распределённых по классам проверяемых требований к результатам освоения основной образовательной программы основного общего образования.

Федеральная рабочая программа по учебному предмету «Родная (татарская) литература» (предметная область «Родной язык и родная литература») (далее соответственно – программа по родной (татарской) литературе, родная (татарская) литература, татарская литература) разработана для образовательных организаций с обучением на родном (татарском) языке, для обучающихся, владеющих родным (татарским) языком, и включает пояснительную записку, содержание обучения, планируемые результаты освоения программы по родной (татарской) литературе.

Пояснительная записка отражает общие цели изучения родной (татарской) литературы, место в структуре учебного плана, а также подходы к отбору содержания, к определению планируемых результатов.

Содержание обучения раскрывает содержательные линии, которые предлагаются для обязательного изучения в каждом классе на уровне основного общего образования.

Планируемые результаты освоения программы по родной (татарской) литературе включают личностные, метапредметные результаты за весь период обучения на уровне основного общего образования, а также предметные результаты за каждый год обучения.

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА «РОДНАЯ (ТАТАРСКАЯ) ЛИТЕРАТУРА»

Изучение родной (татарской) литературы способствует познанию жизни и моделированию действительности, создаёт при помощи изобразительно-выразительных средств художественную картину мира и вызывает определённое отношение к ней, обладает высокой степенью эмоционального воздействия. С литературным образованием связано воспитание читателя, осознающего значимость чтения и изучения литературы для своего дальнейшего личностного развития, способного аргументировать своё мнение и оформлять его словесно в устных и письменных высказываниях, формирование потребности в систематическом чтении как средстве познания мира и себя в этом мире, гармонизации отношений человека и общества.

Изучение родной (татарской) литературы на уровне основного общего образования обеспечивает постижение обучающимися произведений татарской литературы, развитие навыков

интерпретации и анализа с использованием принципов единства художественной формы и содержания, создание условий для развития национального самосознания, осознания этнической принадлежности, приобретения системных знаний об истории, языке, культуре, мировоззрении, менталитете, философии народа.

Программа по родной (татарской) литературе обеспечивает межпредметные связи с другими учебными предметами гуманитарного цикла, особенно с учебными предметами «Родной (татарский) язык» и «Литература».

В содержании программы по родной (татарской) литературе выделяются следующие содержательные линии:

устное народное творчество (сказки (волшебные, бытовые, сказки о животных), мифы, предания, легенды, малые жанры устного народного творчества (загадки, пословицы и поговорки), татарские народные песни, дастаны, баиты; татарский фольклор представлен в 5–8 классах); татарская литература по периодам (рассмотрение литературного произведения как самостоятельного произведения искусства в сложном литературном процессе; изучение татарской литературы в соответствии с этапами её развития; наблюдение за воспроизведением исторических событий в родной литературе, расширение представлений о роли татарской литературы в историческом процессе); теория литературы (освоение теоретико-литературных понятий в процессе изучения конкретных литературных произведений: рассмотрение проблемы рода и жанров литературы в процессе наблюдения за неразрывной связью между временем и формами искусства; в 5 классе на примере отдельных произведений изучаются особенности прозы, лирики и драмы; в 6 классе рассматриваются приёмы создания образности в произведениях лирики, в жанре рассказа и повести, лиро-эпических, драматических произведениях, а также в произведениях фантастического, автобиографического характера; в 7 классе обучающиеся познают жанровые характеристики рассказа, повести, романа, драмы, лирических и лироэпических произведений); в 8 классе объектом изучения становятся литературные приёмы (пейзаж, портрет, символ, художественная деталь и другие); в 9 классе изучается история татарской литературы.

ЦЕЛИ ИЗУЧЕНИЯ УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА

«РОДНАЯ (ТАТАРСКАЯ) ЛИТЕРАТУРА»

Изучение родной (татарской) литературы направлено на достижение следующих **целей**: воспитание ценностного отношения к родной (татарской) литературе как существенной части родной культуры; приобщение обучающихся к культурному наследию традициям народа; формирование грамотного читателя, способного использовать свою читательскую деятельность как средство для самообразования.

Достижение поставленных целей реализации программы по родной (татарской) литературе предусматривает решение следующих **задач**:

развитие умений анализировать и интерпретировать художественный текст;

приобщение обучающихся к родной (татарской) литературе как искусству слова через введение элементов литературоведческого анализа, ознакомление с отдельными теоретико-литературными понятиями; знакомство с татарским литературным процессом и осознание его связи с историческим процессом; развитие коммуникативных умений обучающихся (устной и письменной диалогической и монологической речи на татарском языке); формирование читательского кругозора; формирование нравственных и эстетических чувств обучающихся; развитие способностей к творческой деятельности на родном (татарском) языке; овладение общеучебными умениями и универсальными учебными действиями.

МЕСТО УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА «РОДНАЯ (ТАТАРСКАЯ) ЛИТЕРАТУРА» В УЧЕБНОМ ПЛАНЕ

Общее число часов, рекомендованных для изучения родной (татарской) литературы, – 170 часов: в 5 классе – 34 часа (1 час в неделю), в 6 классе – 34 часа (1 час в неделю), в 7 классе – 34 часа (1 час в неделю), в 8 классе – 34 часа (1 час в неделю), в 9 классе – 34 часа (1 час в неделю).

СОДЕРЖАНИЕ УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА

Содержание обучения в 5 классе.

Мифы. Понятие о мифе. Происхождение мифов, их классификация. Татарские народные мифы.

Мифы: «Җил иясе җил чыгара», («Откуда появляется ветер»), «Тавык» («Курица»).

Устное народное творчество. Устное народное творчество как народное достояние. Особенности фольклорных произведений. Основные жанры фольклора. Отображение национального характера в сказках.

Сказки. Виды сказок.

Татарские народные сказки: «Хэйләкәр төлке» («Хитрая лиса»), «Өч кыз» («Три дочери»), «Ак бүре» («Белый волк»).

Предания и легенды. Особенности жанра. Отличие легенд от преданий.

Легенды: «Зөһрә кыз» («Девушка Зухра»), «Кәккүк каян барлыкка килгән» («Откуда появилась кукушка»).

Предания: «Шәһәр нигә Казан дип аталган» («Почему город называли Казанью»), «Тургай моңы» («Печаль жаворонка»).

Малые жанры устного народного творчества: загадки, пословицы и поговорки.

Татарская литература.

Литературная (авторская) сказка. Фольклорные традиции в литературной сказке. Художественный вымысел литературной сказки.

Г. Тукай «Шүрәле» («Шурале»). Мифологический сюжет сказки. Поэтические особенности сказки-поэмы. Художественный смысл сказки. Образ Шурале в искусстве.

Проза. Эпические произведения, их особенности. Жанр рассказа.

Ф. Яруллин «Кояштагы тап» («Пятно на солнце»). Тема нравственности. Понятия честности, милосердия, взаимовыручки и взаимоподдержки. «Зәңгәр күлдә ай коена» («Луна купается в голубом озере»). Фольклорные мотивы в литературном произведении. Победа добра над злом. Система образов, символические образы.

Дардменд «Богдай» («Пшеница»). Нравственный смысл рассказа:

духовное богатство и роль человека в обществе.

Г. Сабитов «Урман кызы Таңсылу» («Лесная девушка Тансылу»). Единство человека и природы. Красота природы.

Басня. Жанр басни. Особенности жанра. Герои, композиция. Г. Тукай «Умарта корты һәм чебеннәр» («Пчела и мухи»).

А. Исхак «Карт имән белән яшь егет» («Старый дуб и молодой парень»).

Лирические произведения. Особенности лирических произведений.

Г. Тукай «Пар ат» («Пара лошадей»). Особенности пейзажной лирики. Воспевание родной земли.

М. Джалиль «Кызыл ромашка» («Красная ромашка»), «Имән» («Дуб»). Восхваление храбрости и мужества советского солдата. Чувство долга перед Родиной.

М. Аглямов «Матурлык минем белән» («Красота всегда со мной»). Тема красоты. Умение видеть красоту.

Г. Авзал «Матурлык ээлим» («В поисках красоты»). Эстетическое восприятие мира.

Р. Миннуллин «Әни, мин көчек күрдем» («Мама, я видел щенка»), «Олы булсам...» («Когда я стану взрослым...»). Детская мечта. Чувства сострадания и милосердия.

Ш. Галиев «Һәркем әйтә дәресен» («Каждый говорит правду»), «Тагын бер «рәхмәт» («Ещё одно «спасибо»).

Драматические произведения.

Т. Миннуллин «Гафият турында әкият» («Сказка о Гафияте»). Фольклорное начало в произведении. Сказочные персонажи.

Теория литературы.

Миф, устное народное творчество, фольклор, сказка, волшебная сказка, бытовая сказка, сказка о животных, повтор, предание, легенда, загадка, пословица, поговорка, литературная

сказка, художественный вымысел, мифический образ, эпос, лирика, драма, образ, лирический герой, басня, эпитет, тема, юмор, главный герой, второстепенный герой.

Содержание обучения **в 6 классе.**

Гимн. Гимн России. Гимн Татарстана.

Устное народное творчество.

Татарские народные песни. Татарские народные песни, их классификация (лирические, исторические, игровые и обрядовые песни, частушки). Поэтические особенности народных песен, образы и приёмы их создания. Роль песни в жизни людей.

Песни: «Иске кара урман» («Старый дремучий лес»), «Гөлжамал» («Гульджамал»), «Татарстан кызлары» («Девушки Татарстана»).

Татарская литература.

Образ в лирическом произведении. Средства выражения переживаний лирического героя.

Р. Ракипов «Мин яратам сине, Татарстан» («Я люблю тебя, Татарстан!»). Образ Родины. Чувства гордости и любви к родному краю.

Г. Тукай «Туган авыл» («Родная деревня»). Родной край в жизни человека. Образ родной деревни, природа родного края.

Ф. Яруллин «Туган ягы кирәк кешегә» («Человеку нужна Родина»).

Высокие чувства лирического героя к Родине.

Р. Валиева «Гүзәл жирем» («Прекрасная моя Родина»).

Дардменд «Кил, өйрән» («Давай учись»). Роль родного языка в жизни человека. Понимание необходимости изучения других языков. Борьба за чистоту языка.

Р. Файзуллин «Туган тел турында бер шигыр» («Стихотворение о родном языке»).

Р. Файзуллин «Гадиләргә гимн» («Гимн простым»). Смысл жизни и место человека в обществе. Чувство уважения к человеку труда.

Ф. Яруллин «Сез иң гүзәл кеше икәнсез» («Вы самый прекрасный человек»). Образ учителя в литературе. Отношение к нему лирического героя. Ф. Карим «Ватаным өчен» («За Родину»). Патриотизм в произведении. Образ защитника родины. «Сибәли дә, сибәли» («Моросит и моросит»). Картины природы, их роль в создании образа, усиление психологизма.

Л. Лерон «Фашист очып үтте» («Фашист пролетел»). Картины военного времени. Трагизм. Образ врага.

Ш. Галиев «Пәрәмәч» («Перемяч»). Приёмы создания комичности в лирическом произведении.

Х. Такташ «Әй, жырлыйсы килә шушы жырны» («Так хочется спеть эту песню»). Образ малой родины. Ностальгия по прошлому, счастливому детству.

Образная система произведений фантастики.

К. Насыри «Әбугалисина» («Авиценна»). Образ Авиценны. Фантастический сюжет в повести. Просветительские идеи в произведении. Олицетворение добра и зла. Утверждение идеи необходимости обществу знания, которое служит благородным целям. Роль антитезы в композиции произведения.

Аллегорическая образность.

Г. Рахим «Яз экиятләре» («Весенние сказки»). Условность и аллегорическая образность.

И. Гази «Кояш артыннан киткән тургай» («В поисках солнца»).

Особенности образной системы в автобиографических произведениях.

Г. Тукай «Исемдә калганнар» (отрывок из автобиографической повести) («Мои воспоминания»). Образ маленького Тукая. Условность воспоминаний литературного героя.

Образная система в биографических произведениях. Биографическое произведение. Особенности жанра.

А. Файзи «Тукай» («Тукай») (отрывки). Образ поэта в романе. Судьба Тукая. Образность в жанре рассказа и повести.

Г. Ибрагимов «Алмачуар» («Чубарый»). Система образов в рассказе. Любовь героя произведения к лошади. Психологизм в раскрытии характеров литературных героев. Образ татарской деревни. Нравственные устои татарской деревни.

А. Еники «Матурлык» («Красота»). Духовная красота человека. Любовь между матерью и сыном. Образ Бадретдина.

Р. Мухаммадиев «Беренче умырзая» («Первый подснежник»). Образ природы. Бережное отношение к природе. Связь поколений. Чистота помыслов.

М. Галиев «Җиңәсем килде» («Хотел победить»). Понятие чести, справедливости, уважения.

Образная система в лиро-эпических произведениях.

М. Джалиль «Сандугач һәм чишмә» («Соловей и родник»). Восхваление храбрости и мужества советского солдата. Образы природы. Жанр баллады. Особенности образной системы в произведениях драмы.

Г. Камал «Беренче театр» («Первый театр»). Комический характер конфликта в произведении. Приёмы воссоздания комичности образов. Просветительские идеи в комедии. Комический характер конфликта в произведении.

Теория литературы.

Гимн, песня, образ автора, метафора, инверсия, идея, проблема, стихосложение, ритм, рифма, стих, строфа, фантастический образ, антитеза, гипербола, аллегория, автобиографическое произведение, комедия, характер, тип, критический реализм, баллада.

Содержание обучения в 7 классе.

Устное народное творчество.

Баит – оригинальный жанр татарского фольклора. Баиты как жанр устного народного творчества. Особенности жанра. Виды баитов. Исследователи устного народного творчества (Г. Тукай, Г. Ибрагимов, Х.

Ярми и другие).

Баиты: «Сак-Сок бәете» («Баит о Сак-Соке»). Татарская литература.

Жанр рассказа. Особенности жанра рассказа.

Ш. Камал «Буранда» («В метель»). Приёмы эмоционального воздействия на читателя. Образ матери.

И. Гази «Ак сирень» («Белая сирень»). Первая любовь и связанные с ней переживания героя. Чувство разочарования. Символическое содержание пейзажных образов.

Р. Галиуллин «Сәлам» («Привет»). Противопоставление внешней красоты духовному богатству человека. Ложь и разочарование.

Жанр повести. Особенности жанра.

Г. Баширов «Туган ягым – яшел бишек» («Родимый край – зелёная колыбель») (отрывки). Образ жизни татарского народа. Духовное богатство человека, нравственные принципы. Изображение национальных традиций и обычаев. Автобиографизм повести. Фольклоризм в литературе.

М. Магдеев «Без – кырык беренче ел балалары» («Мы – дети сорок первого года») (отрывки). Изображение трудностей военных и послевоенных лет. Образ подростка.

Роман. Жанровые особенности.

И. Гази «Онытылмас еллар» («Незабываемые годы»). Проблематика романа. Система образов. Отражение славного пути страны в её историческом развитии.

Жанр драмы.

Т. Миннуллин «Әлдәрмештән Әлмәндәр» («Старик Альмандар из Альдермышша»). Философские основы понятий жизни и смерти, ответственности перед обществом, честности, уважения к своему прошлому, вера в будущее. Образ сильного человека в произведении. Аллегория и условность. Конфликт как основа сюжета драматического произведения. Тип конфликта (внешний конфликт, внутренний конфликт, их взаимодействие).

Жанры лирики: пейзажная, философская, гражданская, интимная лирика).

Х. Туфан «Агыла да болыт, агыла...» («Плывут облака»), «Кайсыгызның кулы жылы?» («У кого руки теплее»). Богатство и многообразие человеческих чувств и переживаний. Отношение поэта к родному языку.

Г. Тукай «Жәйге таң хатирәсе» («Летняя заря»). Образы природы.

С. Хаким «Бу кырлар, бу үзәннәрдә» («На этих лугах, в этих долинах»). Образ родного края, мифологизация образа родины. Чувство гордости и восхищения великими личностями татарского народа.

Г. Авзал «Бу – Ватан» («Это – Родина»). Национальный образ народа.

Н. Арсланов «Халкыма» («Моему народу»). Чувство гордости за свой народ, историю и культуру.

Р. Гаташ «Татар китабы» («Татарская книга»). Исторические личности татарского народа. Трагизм их судьбы. Книга – духовное богатство, символ красоты и вечности.

Р. Файзуллин «... Жыя кеше» («... Человек копит»). Смысл бытия. Сущность человека.

Р. Харис «Кеше кайчан матур» («Чем красив человек»). Внутренняя красота человека.

М. Мирза «Көздә бер мэл» («Одно мгновение осени»), «Моң» («Печаль»). Роль природы в раскрытии чувств и переживаний лирического героя. Долг перед родителями. Благословление родителей.

Г. Мурат «Туган тел» («Родной язык»). Уважение к истории своего народа, чувство ответственности за сохранение родного языка.

Лиро-эпические жанры литературы.

Жанр поэмы. Особенности поэмы. Жанр стихотворения в прозе.

Особенности жанра.

Р. Файзуллин «Сәйдәш» («Сайдаш»). Поэма о жизни и творчестве известного татарского композитора С. Сайдашева. Противоречия в судьбе композитора.

Г. Кутуй «Сагыну» («Ностальгия»). Чувства любви к Родине, гордости за свой народ, надежда и вера в благополучное возвращение, раскрывающие чувство тоски по родной земле.

Теория литературы.

Баит, рассказ, сюжет, элементы сюжета, композиция, повесть, художественная деталь, лирическое отступление, персонаж, повествователь, роман, драма, конфликт, ремарка, реплика, монолог, диалог, интимная лирика, пейзажная лирика, философская лирика, гражданская лирика, поэма, стихи в прозе (нэсер), импрессионизм.

Содержание обучения в 8 классе.

Устное народное творчество.

Дастаны. Художественное своеобразие дастана. Виды дастанов.

Дастан «Идегэй» («Идегей») как памятник устного народного творчества. Реальная основа произведения. Система образов в дастане. Изображение сложного пути народа через призму масштабных событий, судеб великих исторических личностей.

Художественные приёмы в литературном произведении.

Пейзаж в литературном произведении. Виды пейзажа. Функции пейзажа.

Г. Баширов «Жидегән чишмә» («Семерица») (отрывки). Нравственные истоки, традиции, обычаи, национальные черты татарского народа. Картины природы родного края.

А. Баян «Яшьлегемне эзлим» («Ищу молодость») (отрывки). Внутренний монолог героя. Картины природы. Смысловая сторона пейзажа.

Н. Арсланов «Яз» («Весна»). Образ весенней природы. Функции пейзажа в стихотворении.

Портрет как художественный приём. Функции портрета в произведении. Виды портретов: портрет-описание, портрет-сравнение, портрет-впечатление, психологический портрет.

Н. Фаттах «Әтил суы ака торур» («Течёт река Итиль») (отрывки). Историческая действительность и вымысел. Образ жизни, традиции и обычаи народа. Портретная характеристика исторических персонажей.

Ф. Хусни «Йөзек кашы» («Перстень»). Изображение перипетий в судьбе человека. Светлые лирические чувства героев произведения. Трагический финал любви. Особенности портрета литературных героев.

Ш. Зигангирова, «Татар кызына» («Татарской девушке»).

Выразительные средства в портретной характеристике персонажа. Воспевание красоты татарской девушки.

Художественная деталь в литературном произведении.

Функции художественной детали. Выделительная и психологическая виды художественной детали. Образы-вещи в литературном произведении.

Творчество А. Еники «Әйтелмәгән васыять» («Невысказанное завещание»). Система образов. Проблематика повести. Потеря нравственных ориентиров в обществе. Судьба татарской нации. Философское значение понятия «завещание». Образы-вещи в произведении. Художественная деталь в раскрытии идеи произведения.

Н. Думави «Яшь ана» («Молодая мать»). Художественная деталь, символ. Роль художественной детали в характеристике героя.

Х. Туфан «Каеннар сары иде» («Берёзы стали жёлтыми»). Образ ребёнка. Функции художественной детали в описании литературного образа.

Символ и литературное произведение. Типы символов в литературе. Художественный образ-символ.

Жизнь и творчество Ф. Яруллина «Җилкәннәр җилдә сынала» («Упругие паруса») (отрывки). Судьба человека. Сила воли и сильный характер. Образ сильного человека. Символизм в произведении.

Роб. Ахметзянов «Гомер китабы» («Книга жизни»). Размышления о духовном мире человека. Условные образы и символы, ассоциации.

Дардменд «Кораб» («Корабль»). Изображение судьбы нации, народа в образах корабля, бури, волны и пропасти. Связь человека со Вселенной, миром, единство с природой. Символическая образность в стихотворении.

Психологизм как единство литературных приёмов. Виды приёмов психологизма. Роль психологических приёмов в раскрытии литературных образов, идейного содержания произведения.

А. Еники «Кем жырлады?» («Кто пел?»). Образ раненного лейтенанта, его чувства и переживания в последние моменты жизни. Образ татарской песни. Психологические приемы в рассказе.

Жизнь и творчество Г. Ибрагимова «Яшь йөрәкләр» («Молодые сердца») (отрывки). Противоборство старого и нового. Система образов в произведении. Идеи свободы личности. Психологические элементы в романе.

Художественное время и пространство в литературном произведении (хронотоп). Виды художественного времени, типы пространства. Хронотопические образы.

Г. Исхаки «Көз» («Осень»). Две героини, две судьбы. Философское значение названия повести. Художественные средства в раскрытии образов. Художественное время и пространство в повести.

Творчество А. Кутуя «Тапшырылмаган хатлар» («Неотосланные письма»). Эпистолярный жанр в литературе. Проблема любви и создания семьи, её разрешение в повести. Отношение автора к образам Галии и Искандера. Романтическое изображение нового человека. Хронотопические образы.

М. Галиев «Кичке сурәт» («Вечерний пейзаж»). Бинарные оппозиции в определении идеи произведения.

Теория литературы.

Дастан, пейзаж, портрет, художественная деталь, образы-вещи, собирательный образ, художественное время и пространство (хронотоп), психологизм, символизм, символический образ, эпистолярный стиль, исторический роман, романтизм, романтический образ.

Содержание обучения в 9 классе.

Литература как искусство слова. Своеобразие художественного отражения жизни в словесном искусстве. Периодизация татарской литературы.

История татарской литературы.

Средневековая тюрко-татарская литература. Литература XII – первой половины XIII веков. Особенности периода.

Кул Гали «Кыйссаи Йосыф» («Сказание о Юсуфе»). Образы Юсуфа и Зулейхи. Сила любви. Идеи гуманизма и справедливости. Художественное своеобразие поэмы. Связь коранических сюжетов с татарской литературой.

Литература XIII – первой половины XV веков. Общая характеристика литературы данного периода.

С. Сараи «Сөһэйл вә Гөлдерсен» («Сухайль и Гульдурсун»). Идеиноэстетическое содержание поэмы, художественное своеобразие. Противопоставление любви жестокости и несправедливости.

Татарская литература периода Казанского ханства.

Особенности развития татарской литературы данного периода.

Кул Шариф «Гафил торма» («Не будь неучем»). Дидактическое содержание, назидательность литературы. Единство религиозного и светского содержания. Роль знаний в жизни человека.

Татарская литература XVII века. Особенности развития татарской литературы XVII века. Суфийская литература. Нравственнофилософское направление литературы.

М. Колый. Хикметы. Проблематика хикметов. Духовные переживания, нравственные устои лирического героя.

Татарская литература XVIII века. Особенности развития татарской литературы XVIII века. Сближение литературы с жизнью народа.

Г. Утыз Имяни «Гыйлемнен өстенлеге турында» («О преимуществе знания»), «Егет булу турында» («О мужестве»), «Татулык турында» («О дружбе»). Назидательный характер произведений. Связь знания с трудом.

Беседа о честности, справедливости, щедрости, терпении, воспитание нравственности с молодых лет.

Татарская литература XIX века. Особенности развития татарской литературы в XIX веке. Просветительское движение у татар.

Становление реалистической поэзии. Тематика произведений.

Творчество Г. Кандалый «Сәхипжәмал» («Сахибджамал») (отрывок).

Прославление в поэме чувства великой любви. Описание красоты женщины. Взаимосвязь идейно-эстетических находок автора с развитием общественного сознания.

Жизнь и творчество К. Насыри «Кырык бакча» («Сорок садов»). Нравственные качества. Духовная красота человека.

М. Акъегетзадэ. Биография М. Акъегетзадэ. Повесть «Хисаметдин менла» («Хисаметдин менла»). Просветительские идеи в произведении. Проблема героя времени. Авторская позиция в создании образа главного героя. Просветительский реализм.

Татарская литература начала XX века. Особенности татарской литературы начала XX века. Приобщение татарской литературы к достижениям восточной, русской, европейской литературы, философии и культуры.

Жизнь и творчество Г. Тукая. Стихотворения «Милләткә» («К нации»), «Народные напевы» («Милли моңнар»). Чувства любви и уважения к своему народу, к нации. Глубина переживаний лирического героя о судьбе татарского народа. Отражение фольклорных мотивов в творчестве поэта.

Жизнь и творчество Дардменда. Стихотворения «Видагъ» («Расставание»), «Гөрләгән сулар» («Бурлящие воды»). Тема родины. Противопоставление Отчизны родному народу.

Жизнь и творчество С. Рамиева «Таң вакыты» («На рассвете»), «Мин» («Я»). Переживания лирического героя за свой народ, желание видеть его свободным, образованным, прогрессивным. Особенности романтического героя.

Жизнь и творчество Г. Исаки. Повесть «Сөннәтче бабай» («Суннатчи бабай»). Нравственные качества татарского народа.

Жизнь и творчество Ф. Амирхана «Хәят» («Хаят»). Противостояние культов красоты, женственности, любви с консервативной нравственностью. Глубокий лиризм переживаний главной героини. Влияние среды на формирование мировоззрения героини. Система образов.

М. Файзи «Галиябану». Традиционный любовный треугольник. Система образов в произведении. Конфликт. Трагическое разрешение конфликта.

Татарская литература 1920-1930-х годов. Особенности татарской литературы данного периода

Жизнь и творчество Х. Такташа «Мәхәббәт тәүбәсе» («Раскаяние в любви»). Авторская позиция в отношении героев произведения. Отрицательное отношение автора к идее «свободной любви».

Татарская литература периода Великой Отечественной войны и послевоенного времени. Особенности татарской литературы данного периода.

Жизнь и творчество М. Джалиля «Моабит дәфтәрләре» («Моабитская тетрадь»): «Жырларым» («Мои песни»), «Кичер, илем» («Прости, Родина»). История возвращения «Моабитских тетрадей» на родину поэта. Тема мужества и героизма. Чувства и переживания лирического героя. Поэтические приёмы в создании стихотворений.

Жизнь и творчество Ф. Карима «Кыр казы» («Дикий гусь»). Чувство тоски по Родине, по родным и близким.

Татарская проза 1960-1980-х годов. Особенности татарской прозы данного периода.

А. Гилязов «Өч аршын жир» («Три аршина земли»). Художественное осмысление национальных черт характера человека, находящегося вдали от Родины. Роль хронотопа дороги в раскрытии характера главного героя произведения.

Татарская лирика 1960-1980-х годов. Особенности татарской лирики данного периода.

Творчество Р. Файзуллина «Нюанслар иле» («Страна нюансов»): «Чынлык» («Действительность»), «Вақыт» («Время»), «Көзге яңгыр» («Осенний дождь»), «Язгы кәеф» («Весеннее настроение»). Философские размышления поэта о времени, истории, жизни.

Творчество Р. Хариса «Ак сөлге» («Белое полотенце»). Проблема сохранения национальных традиций.

Творчество И. Юзеева «Калдыр, аккош, каурыңны» («Лебединое пёрышко»).

Татарская драматургия 1960-1980-х годов. Особенности татарской драматургии данного периода.

Творчество Т. Миннуллина «Дуслар жыелган жирдә» («Когда собираются друзья»). Нравственные проблемы в произведении.

Татарская литература рубежа XX-XXI веков. Особенности развития татарской литературы данного периода.

И. Ихсанова «Кеше булса...» («Если это человек...»). Смысл жизни, служение своей родине, своему народу. Благородные деяния во имя других людей.

Творчество Р. Миннуллина «Һэйкәлләрне тыңлыйк!» («Что говорят памятники»). Гимн мужеству и героизму советского народа.

Развитие современной татарской литературы. Обзор.

Мировой литературный процесс. Взаимосвязи между татарской, русской и зарубежной литературами.

А. Ахметгалиева «Кайтаваз» («Эхо»). Отношения между матерью и детьми. Роль матери в жизни человека.

Р. Мухамметшин «Август азагы» («Конец августа»), «Күктә кояш балкып-балкып яна» («А солнце в небе светит ярко-ярко»). Своеобразное раскрытие темы вечности в творчестве молодых писателей. Особенности в создании образа.

Теория литературы.

Литературный процесс, периоды развития литературы, религиозная литература, светская литература, дидактизм, хикметы, просветительский реализм, музыкальная драма, авторская позиция.

Планируемые результаты освоения программы по родной (татарской) литературе на уровне основного общего образования.

В результате изучения родной (татарской) литературы на уровне основного общего образования у обучающегося будут сформированы следующие личностные результаты:

1) гражданского воспитания: готовность к выполнению обязанностей гражданина и реализации его прав, уважение прав, свобод и законных интересов других людей, активное участие в жизни семьи, образовательной организации, местного сообщества, родного края, страны, в том числе в сопоставлении с ситуациями, отражёнными в литературных произведениях; неприятие любых форм экстремизма, дискриминации, понимание роли различных социальных институтов в жизни человека, представление об основных правах, свободах и обязанностях гражданина, социальных нормах и правилах межличностных отношений в поликультурном и многоконфессиональном обществе, в том числе с использованием примеров из родной (татарской) литературы; готовность к разнообразной совместной деятельности, стремление к взаимопониманию и взаимопомощи, в том числе с использованием примеров из литературы; активное участие в самоуправлении в образовательной организации, готовность к участию в гуманитарной деятельности;

2) патриотического воспитания: осознание российской гражданской идентичности в поликультурном и многоконфессиональном обществе, проявление интереса к познанию родного (татарского) языка и родной (татарской) литературы, истории, культуры Российской Федерации, своего края в контексте изучения произведений татарской литературы, а также русской литературы; ценностное отношение к достижениям своей Родины – России, к науке, искусству, спорту, технологиям, боевым подвигам и трудовым достижениям народа, в том числе отражённым в художественных произведениях; уважение к символам России, государственным праздникам, историческому и природному наследию и памятникам, традициям разных народов, проживающих в родной стране, обращая внимание на их воплощение в татарской литературе;

3) духовно-нравственного воспитания: ориентация на моральные ценности и нормы в ситуациях нравственного выбора с оценкой поведения и поступков персонажей литературных произведений; готовность оценивать своё поведение и поступки, а также поведение и поступки других людей с позиции нравственных и правовых норм с учётом осознания последствий поступков; активное неприятие асоциальных поступков, свобода и ответственность личности в условиях индивидуального и общественного пространства;

4) эстетического воспитания: восприимчивость к разным видам искусства, традициям и творчеству своего и других народов, понимание эмоционального воздействия искусства, в том числе изучаемых литературных произведений; осознание важности художественной литературы и

культуры как средства коммуникации и самовыражения; понимание ценности отечественного и мирового искусства, роли этнических культурных традиций и народного творчества; стремление к самовыражению в разных видах искусства;

5) физического воспитания, формирования культуры здоровья и эмоционального благополучия:

осознание ценности жизни с использованием собственного жизненного и читательского опыта, ответственное отношение к своему здоровью и установка на здоровый образ жизни (здоровое питание, соблюдение гигиенических правил, сбалансированный режим занятий и отдыха, регулярная физическая активность);

осознание последствий и неприятие вредных привычек (употребление алкоголя, наркотиков, курение) и иных форм вреда для физического психического здоровья, соблюдение правил безопасности, в том числе правил безопасного поведения в Интернет-среде;

способность адаптироваться к стрессовым ситуациям и меняющимся социальным, информационным и природным условиям, в том числе осмысляя собственный опыт и выстраивая дальнейшие цели, умение принимать себя и других, не осуждая;

умение осознавать эмоциональное состояние себя и других, опираясь на примеры из литературных произведений, умение управлять собственным эмоциональным состоянием, сформированность навыка рефлексии, признание своего права на ошибку и такого же права другого человека с оценкой поступков литературных героев;

б) трудового воспитания: установка на активное участие в решении практических задач (в рамках семьи, образовательной организации, населенного пункта, родного края) технологической и социальной направленности, способность инициировать, планировать и самостоятельно выполнять такого рода деятельность; интерес к практическому изучению профессий и труда различного рода, в том числе на основе применения изучаемого предметного знания и знакомства с деятельностью героев на страницах литературных произведений; осознание важности обучения на протяжении всей жизни для успешной профессиональной деятельности и развитие необходимых умений для этого; готовность адаптироваться в профессиональной среде; уважение к труду и результатам трудовой деятельности, в том числе при изучении произведений татарского фольклора и литературы, осознанный выбор и построение индивидуальной траектории образования и жизненных планов с учётом личных и общественных интересов и потребностей;

7) экологического воспитания:

ориентация на применение знаний из социальных и естественных наук для решения задач в области окружающей среды, планирования поступков и оценки их возможных последствий для окружающей среды; повышение уровня экологической культуры, осознание глобального характера экологических проблем и путей их решения;

активное неприятие действий, приносящих вред окружающей среде, в том числе сформированное при знакомстве с литературными произведениями, поднимающими экологические проблемы; осознание своей роли как гражданина и потребителя в условиях взаимосвязи природной, технологической и социальной среды, готовность к участию в практической деятельности экологической направленности;

8) ценности научного познания:

ориентация в деятельности на современную систему научных представлений об основных закономерностях развития человека, природы и общества, взаимосвязях человека с природной и социальной средой с использованием изученных и самостоятельно прочитанных литературных произведений; овладение языковой и читательской культурой как средством познания мира; овладение основными навыками исследовательской деятельности с учётом специфики литературного образования, установка на осмысление опыта, наблюдений, поступков и стремление совершенствовать пути достижения индивидуального и коллективного благополучия;

9) обеспечение адаптации обучающегося к изменяющимся условиям социальной и природной среды:

освоение обучающимися социального опыта, основных социальных ролей, соответствующих ведущей деятельности возраста, норм и правил общественного поведения, форм социальной жизни в группах и сообществах, включая семью, группы, сформированные по профессиональной деятельности, а также в рамках социального взаимодействия с людьми из другой культурной среды, изучение и оценка социальных ролей персонажей литературных произведений; способность во взаимодействии в условиях неопределённости, открытость опыту и знаниям других, способность действовать в условиях неопределённости, повышать уровень своей компетентности через практическую деятельность, в том числе умение учиться у других людей, осознавать в совместной деятельности новые знания, навыки и компетенции из опыта других; навык выявления и связывания образов, способность формирования новых знаний, в том числе способность формулировать идеи, понятия, гипотезы об объектах и явлениях, в том числе ранее неизвестных, осознавать дефициты собственных знаний и компетентностей, планировать своё развитие;

умение оперировать основными понятиями, терминами и представлениями в области концепции устойчивого развития; умение анализировать и выявлять взаимосвязи природы, общества и экономики; умение оценивать свои действия с учётом влияния на окружающую среду, достижений целей и преодоления вызовов, возможных глобальных последствий; способность осознавать стрессовую ситуацию, оценивать происходящие изменения и их последствия, опираясь на жизненный и читательский опыт, воспринимать стрессовую ситуацию как вызов, требующий контрмер, оценивать ситуацию стресса, корректировать принимаемые решения и действия,

формулировать и оценивать риски и последствия, формировать опыт, находить позитивное в произошедшей ситуации, быть готовым действовать в отсутствии гарантий успеха.

В результате изучения родной (татарской) литературы на уровне основного общего образования у обучающегося будут сформированы познавательные **универсальные учебные** действия, коммуникативные универсальные учебные действия, регулятивные универсальные учебные действия, умение совместной деятельности.

У обучающегося будут сформированы следующие базовые логические действия как часть познавательных универсальных учебных действий:

выявлять и характеризовать существенные признаки объектов (художественных и учебных текстов, литературных героев и другие) и явлений (литературных направлений, этапов историко-литературного процесса);

устанавливать существенный признак классификации и классифицировать литературные объекты по существенному признаку, устанавливать основания для их обобщения и сравнения, определять критерии проводимого анализа; с учётом предложенной задачи выявлять закономерности и противоречия в рассматриваемых литературных фактах и наблюдениях над текстом, предлагать критерии для выявления закономерностей и противоречий; выявлять дефициты информации, данных, необходимых для решения

поставленной учебной задачи; выявлять причинно-следственные связи при изучении литературных явлений и процессов, проводить выводы с использованием дедуктивных и индуктивных умозаключений, умозаключений по аналогии, формулировать гипотезы об их взаимосвязях; самостоятельно выбирать способ решения учебной задачи при работе с разными типами текстов (сравнивать несколько вариантов решения, выбирать наиболее подходящий с учётом самостоятельно выделенных критериев).

У обучающегося будут сформированы следующие базовые **исследовательские** действия как часть познавательных универсальных учебных действий:

использовать вопросы как исследовательский инструмент познания в литературном образовании; формулировать вопросы, фиксирующие разрыв между реальным и желательным состоянием ситуации, объекта, и самостоятельно устанавливать искомое и данное; формировать гипотезу об истинности собственных суждений и суждений других, аргументировать свою позицию, мнение; проводить по самостоятельно составленному плану небольшое исследование по установлению особенностей литературного объекта изучения, причинно-следственных связей и зависимостей объектов между собой; оценивать на применимость и достоверность информацию, полученную

в ходе исследования (эксперимента); самостоятельно формулировать обобщения и выводы по результатам проведённого наблюдения, опыта, исследования; владеть инструментами оценки достоверности полученных выводов и обобщений; прогнозировать возможное дальнейшее

развитие событий и их последствия в аналогичных или сходных ситуациях, а также выдвигать предположения об их развитии в новых условиях и контекстах, в том числе в литературных произведениях.

У обучающегося будут сформированы **умения работать с информацией** как часть познавательных универсальных учебных действий:

применять различные методы, инструменты и запросы при поиске и отборе литературной и другой информации или данных из источников с учётом предложенной учебной задачи и заданных критериев; выбирать, анализировать, систематизировать и интерпретировать литературную и другую информацию различных видов и форм представления; находить сходные аргументы (подтверждающие или опровергающие одну и ту же идею, версию) в различных информационных источниках; самостоятельно выбирать оптимальную форму представления литературной и другой информации и иллюстрировать решаемые учебные задачи несложными схемами, диаграммами, иной графикой и их комбинациями; оценивать надёжность литературной и другой информации по критериям, предложенным учителем или сформулированным самостоятельно; эффективно запоминать и систематизировать информацию.

У обучающегося будут сформированы умения общения как часть **коммуникативных универсальных учебных действий**:

воспринимать и формулировать суждения, выражать эмоции в соответствии с условиями и целями общения, выражать себя (свою точку зрения) в устных и письменных текстах; распознавать невербальные средства общения, понимать значение социальных знаков, распознавать предпосылки конфликтных ситуаций, находя аналогии в литературных произведениях, смягчать конфликты, вести переговоры; понимать намерения других, проявлять уважительное отношение к собеседнику и корректно формулировать свои возражения, в ходе учебного диалога и (или) дискуссии задавать вопросы по существу обсуждаемой темы и высказывать идеи, нацеленные на решение учебной задачи и поддержание общения; сопоставлять свои суждения с суждениями других участников диалога, обнаруживать различие и сходство позиций; публично представлять результаты выполненного опыта (литературоведческого эксперимента, исследования, проекта); самостоятельно выбирать формат выступления с учётом задач презентации и особенностей аудитории и в соответствии с ним составлять устные и письменные тексты с использованием иллюстративных материалов.

У обучающегося будут сформированы умения самоорганизации как части регулятивных универсальных учебных действий:

выявлять проблемы для решения в учебных и жизненных ситуациях, анализируя ситуации, изображённые в художественной литературе; ориентироваться в различных подходах принятия решений (индивидуальное, принятие решения в группе, принятие решений группой);

самостоятельно составлять алгоритм решения учебной задачи (или его часть), выбирать способ решения учебной задачи с учётом имеющихся ресурсов и собственных возможностей, аргументировать предлагаемые варианты решений; составлять план действий (план реализации намеченного алгоритма решения) и корректировать предложенный алгоритм с учётом получения новых знаний об изучаемом литературном объекте; проводить выбор и брать ответственность за решение.

У обучающегося будут сформированы умения самоконтроля, эмоционального интеллекта, принятия себя и других как части регулятивных универсальных учебных действий: владеть способами самоконтроля, самомотивации и рефлексии в литературном образовании; давать оценку учебной ситуации и предлагать план её изменения;

учитывать контекст и предвидеть трудности, которые могут возникнуть при решении учебной задачи, адаптировать решение к меняющимся обстоятельствам; объяснять причины достижения (недостижения) результатов деятельности, давать оценку приобретённому опыту, находить позитивное в произошедшей ситуации; вносить коррективы в деятельность на основе новых обстоятельств и изменившихся ситуаций, установленных ошибок, возникших трудностей, оценивать соответствие результата цели и условиям; различать, называть и управлять собственными эмоциями и эмоциями других; выявлять и анализировать причины эмоций; ставить себя на место другого человека, понимать мотивы и намерения другого, анализируя примеры из художественной литературы; регулировать способ выражения своих эмоций; осознанно относиться к другому человеку, его мнению, размышляя над взаимоотношениями литературных героев; признавать своё право на ошибку и такое же право другого; принимать себя и других, не осуждая; проявлять открытость себе и другим; осознавать невозможность контролировать всё вокруг.

У обучающегося будут сформированы умения совместной деятельности:

понимать и использовать преимущества командной (парной, групповой, коллективной) и индивидуальной работы при решении конкретной проблемы на уроках родной (татарской) литературы, обосновывать необходимость применения групповых форм взаимодействия при решении поставленной

задачи; принимать цель совместной учебной деятельности, коллективно строить действия по её достижению: распределять роли, договариваться, обсуждать процесс и результат совместной работы; обобщать мнения нескольких человек, проявлять готовность

руководить, выполнять поручения, подчиняться; планировать организацию совместной работы на уроке родной (татарской) литературы, определять свою роль (с учётом предпочтений и возможностей всех участников взаимодействия), распределять задачи между членами команды, участвовать в групповых формах работы (обсуждения, обмен мнений, «мозговые штурмы» и

иные); выполнять свою часть работы, достигать качественного результата по своему направлению и координировать свои действия с другими членами команды; оценивать качество своего вклада в общий результат по критериям, сформулированным участниками взаимодействия на литературных занятиях; сравнивать результаты с исходной задачей и вклад каждого члена команды в достижение результатов, разделять сферу ответственности и проявлять готовность к предоставлению отчёта перед группой.

Предметные результаты изучения родной (татарской) литературы.

К концу обучения в **5 классе** обучающийся научится:

выразительно читать вслух и наизусть произведения, их фрагменты в рамках программы (правильно передавать эмоциональное содержание произведения, точно воспроизводить стихотворный ритм); формулировать собственное отношение к произведениям родной татарской литературы, уметь их оценивать, обосновывать свои суждения с использованием текста; различать основные жанры фольклора и художественной литературы (миф, фольклорная и литературная сказка, загадка, пословица, поговорка, предание, легенда, баит, дастан, басня, рассказ, повесть, лирическое стихотворение, пьеса); отличать прозаические тексты от поэтических; эмоционально откликаться на прочитанное, делиться впечатлениями о произведении; определять и формулировать тему, основную мысль прочитанных произведений; задавать вопросы по содержанию произведений; участвовать в обсуждении прочитанного;

характеризовать литературного героя, создавать его словесный портрет на основе авторского описания и художественных деталей, оценивать его поступки; пересказывать художественный текст (подробно, кратко); составлять простой план художественного произведения; использовать изученные теоретико-литературные понятия при анализе художественного текста (образ, эпос, лирика, драма, тема, идея, юмор и другие); создавать собственный письменный текст: давать развёрнутый ответ на вопрос (объёмом не менее 20-30 слов), связанный со знанием и пониманием литературного произведения.

К концу обучения в **6 классе** обучающийся научится:

выразительно читать вслух и наизусть произведения, их фрагменты в рамках программы; определять и формулировать тему, идею, проблематику прочитанных произведений; характеризовать литературного героя, создавать его словесный портрет на основе авторского описания и художественных деталей; сопоставлять персонажей одного произведения по сходству и контрасту; участвовать в беседе о прочитанном, в том числе используя информацию о жизни и творчестве писателя; формулировать свою точку зрения и понимать смысл других суждений; пересказывать художественный текст, используя разные виды пересказа (подробный, краткий, выборочный, творческий); составлять простой план художественного произведения, в том числе цитатный; интерпретировать литературное произведение;

использовать изученные теоретико-литературные понятия при анализе художественного текста (образ автора, проблема, характер, тип, метафора, гипербола и другие);

писать сочинение по личным впечатлениям, по картине, по предложенной литературной тематике (с использованием одного произведения).

К концу обучения в **7 классе** обучающийся научится:

выразительно читать вслух и наизусть произведения, их фрагменты в рамках программы; определять и формулировать проблемы прочитанных произведений; соотносить содержание и проблематику художественных произведений; характеризовать литературного героя, его внешность и внутренние качества, поступки и отношения с другими героями; анализировать произведение, используя изученные теоретико-литературные понятия при анализе художественного текста (рассказ, повесть, роман, жанры лирики, комедия, драма, сюжет, диалог, монолог, композиция и другие); определять род и жанр литературного произведения; выявлять характер конфликта в произведении; определять стадии развития действия в эпическом произведении; писать сочинения по предложенной литературной тематике (с использованием одного произведения).

К концу обучения в **8 классе** обучающийся научится:

определять и формулировать тематику, проблематику и идейное содержание прочитанных произведений; анализировать литературное произведение; определять род и жанр литературного произведения на основе анализа важнейших особенностей его содержания и формы; характеризовать в произведениях конфликт (внешний и внутренний); определять роль художественной детали, выявлять её художественную функцию; характеризовать особенности строения сюжета и композиции; определять стадии развития действия в художественных произведениях; передавать свои впечатления от лирического стихотворения; определять средства передачи выраженного в нём настроения; определять роль пейзажа и интерьера в произведении; определять элементы психологизма в литературном произведении; выявлять языковые особенности произведения; определять в тексте художественные средства и характеризовать их роль в литературном произведении; участвовать в дискуссии о прочитанном, формулировать свою точку зрения, аргументированно её отстаивать, понимать смысл других суждений; использовать изученные теоретико-литературные понятия при анализе художественного текста (пейзаж, портрет, символ, художественная деталь, психологизм, хронотоп и другие); писать сочинение по предложенной литературной тематике (с использованием одного произведения или нескольких произведений одного писателя).

К концу обучения в **9 классе** обучающийся научится:

соотносить содержание и проблематику художественных произведений со временем их написания и отображённой в них эпохой; выделять основные этапы историко-литературного

процесса; иметь представление о фактах из биографии писателя и сведений об историко-культурном контексте его творчества; характеризовать особенности строения сюжета и композиции, конфликта; выявлять в художественном произведении и различать позиции героев, повествователей; воспринимать литературное произведение как художественное высказывание автора, выявлять авторскую позицию; использовать изученные теоретико-литературные понятия при анализе художественного текста (литературный процесс, периоды развития литературы, авторская позиция и другие); писать сочинение по предложенной литературной тематике (с использованием одного произведения или нескольких произведений одного писателя, произведения разных писателей).

ТЕМАТИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ

5класс – 34 сәгать

№	Тема	Эчтәлек	Сәг. сан ы	Укучылар эшчәнлегенәң төп төрләре
1	Мифлар (2 сәгать)	Ияләр – мифик образлар (Татар халык мифлары. «Жил иясе жил чыгара» мифы)	1	Уку: мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп мифларны уку. Фольклор эсәренәң тексты белән эшләү: мифларны һәм мифик образларны анализлау, мифларның тема һәм проблемаларын билгеләү, төп фикерен ачыклау. Әдәби-теоретик төшенчәне үзләштерү
		Тавык турында да миф бар (Мифларның килеп чыгышы, аларны классификацияләү. «Тавык» мифы)	1	
Халык авыз ижаты				
2	Әкиятләр (5 сәгать)	Әкиятләрдә дә хакыйкать бар (Халык байлыгы буларак татар халык авыз ижаты. Әкиятләр. «Хәйләкәр төлкә» әкиятә)	1	Уку: текстны сәнгатьле уку. Әдәби эсәрне интерпретацияләү: рольләр буенча уку. Фольклор эсәре тексты белән эшләү: укыган әкиятнең эчтәлегенә кагылышлы сорауларга җавап бирү, тексттагы вакыйгалар эзлеклелеген билгеләү, эсәр героена бәя бирү. Текстны сөйләү: план буенча сөйләү. Әдәби-теоретик төшенчәләр белән эшләү: әкиятләргә төрләргә аеру, халык әкиятләренә хас үзенчәлекләргә, сәнгати алымнары ачыклау; халык авыз ижаты турында күзаллау формалаштыру, халык
		Кемнән үрнәк алырга? (Татар халык әкиятә «Өч кыз»)	1	
		Каршына Ак бүре килеп чыккан... (Татар халык әкиятә «Ак бүре»)	1	
		Тылсымның көче нәрсәдә? (Татар халык әкиятә «Ак бүре»)	1	

		Әкияткә рәсем ясау жиңелме? (Проект эше: «Татар халык әкиятләренә рәсемнәр ясаучы рәссам- иллюстраторлар» / «Татар халык әкиятләренә иллюстрацияләр» альбомын төзү)	1	иҗаты әсәрләренәң үзенчәлекләрен аңлау. Проект эше: проект эшен башкару өчен кирәкле материалны җыю һәм системага салу, фикер алышу, чыгыш ясау.
3	Легендалар һәм риваятьләр (2 сәгать)	Хыял һәм чынбарлык (Татар халык легендалары. «Зөһрә кыз», «Кәккүк каян барлыкка килгән» легендалары)	1	Уку: мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп риваятьләргә һәм легендаларны уку. Риваятьләр һәм легендаларның эчтәлеген сөйләү. Уку-укуту әңгәмәсе: сорауларга җаваплар бирү, тарихи вакыйгаларның һәм мифологик образларның легендаларда, риваятьләрдә ничек чагылуын һәм аларның вазифасын билгеләү. Әдәби-теоретик төшенчәләр белән эшләр: легенда, риваять төшенчәләрен үзләштерү, риваять һәм легенда жанры үзенчәлекләрен билгеләү, риваятьләргә легендалардан аермаларын ачыклау
		Хәтер – киләчәк сакчысы (Риваятьләр. «Шәһәр нигә Казан дип аталган», «Тургай моңы» риваятьләре)	1	
4	Татар халык авыз иҗатының кече жанрлары (4 сәгать)	Табышмак – тапкырлар уены (Татар халык авыз иҗатының кече жанрлары. Табышмаклар)	1	Тыңлау: сөйләмне ишетеп, тыңлап аңлау, таныш булмаган сүзләргәң мәгънәләрен ачыклау. Фольклорның кече жанрларын һәм алар арасындагы аермаларны билгеләү. Фольклор әсәргәң текстны белән эшләр: текстлардагы образлар системасы билгеләү. Әдәби-теоретик төшенчәләр белән эшләр: табышмаклар, мәкальләр, әйтемнәр төшенчәләрен үзләштерү, мәкальләргәң, табышмакларның төп жанр үзенчәлекләрен билгеләү. Күнегү: мәкальләр һәм әйтемнәргә язма һәм телдән сөйләмдә куллану. Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү өчен булган сорауларга телдән җавап бирү. Тикшерү эше: контроль эшен башкару (тест)
		Кемнең теленә сандугач кунган? (Мәкаль һәм әйтемнәр)	1	
		Әйтем – сөйләмнең бизәге, мәкаль – сөйләмнең җиләге (Мәкаль һәм әйтемнәр)	1	
		Үткән материалны кабатлау. Контроль эш.	1	
Татар әдәбияты				
5	Әдәби әкият (автор	Әкиятне кем иҗат итә? (Әдәби әкият. Г. Тукай «Шүрәле»)	1	Уку: әкиятләргә мәгънәләрен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Әдәби әсәргәң текстны белән эшләр: әсәр

	экият) (2 сэгать)	Матурлык һәм батырлык (Г. Тукайның «Шүрәле» экият)	1	текстын белү һәм аңлауны ачыклай торган сорауларга җаваплар бирү, текстка таянып үз фикерләрен нигезләү. Әсәр героена бәя: автор сурәтләвенә нигезләнеп, телдән, геройның портретын тасвирлау. Текстын сөйләү: план буенча әсәрнең эчтәлеген сөйләү. Әдәби-теоретик төшенчәләр белән эшләү: әдәби экиятнең жанр үзенчәлекләрен билгеләү, әдәби экиятләрдәге халык авыз ижаты традицияләрен, мотивларын, образларын ачыклау. Сәнгатьле уку: текстны сәнгатьле итеп яттан сөйләү
6	Проза (6 сэгать)	Һәр гамәлнең эзе кала(Эпик әсәр үзенчәлекләре. Хикәя жанры. Ф. Яруллинның «Кояштагы тап» хикәясе)	1	Уку: мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Әдәби әсәр текстны белән эшләү: текстның исеме, рәсемнәр, ачык сүзләр аша әсәрнең эчтәлеген фаразлау, вакыйгалар эзлеклелеген билгеләү, геройның хисләрен белдерә торган сурәтләр чараларын билгеләү. Үз карашын формалаштыру һәм дәлилләү. Әсәр героена бәя: аның гамәлләрен бәяләү. Текстын сөйләү: жентекләп сөйләү. Әдәби-теоретик төшенчәләр белән эшләү: хикәянең жанр үзенчәлекләрен ачыклау. Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән җаваплар бирү. Ижади эш: сочинение язу
		Яхшылык итсәң үзеңә кайтыр (Ф. Яруллинның «Зәңгәр күлдә ай коена» хикәясе)	1	
		Кеше нинди була? (Дәрдемәнднең «Богдай» хикәясе)	1	
		Урман кызы ак томан сыман... (Г. Сабитовның «Урман кызы Таңсылу» хикәясе)	1	
		Күңелендә юкның күзе юк (Г. Сабитовның «Урман кызы Таңсылу» хикәясе)	1	
		Үткән теманы кабатлау.Ижади эш:шәхси кичерешләргә нигезләнеп иңшә язу	1	
7	Мәсәл (2 сэгать)	Эш сөйгәнне ил сөя (Мәсәл жанры. Г. Тукай. «Умарта корты һәм чебеннәр»)	1	Уку: текстны мәгънәләрен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Уку әңгәмәсе: исемнең эчтәлек белән бәйләнешен табу, укылган текстның эчтәлегенә буенча сорауларга җавап бирү. Әсәр героена бәя. Рәсемнәр һәм иллюстрацияләр буенча сөйләү. Әдәби-теоретик төшенчәләр белән эшләү: мәсәлнең жанр үзенчәлекләрен билгеләү
		Яшь акылның тәҗрибәсе аз (Ә. Исхакның «Карт имән белән яшь егет» мәсәле)	1	
8	Лирик әсәрләр (8 сэгать)	Туган җирдә һәр нәрсә изге (Лирик әсәр үзенчәлекләре. Г. Тукай. «Пар ат»)	1	Уку: шигырь текстны мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Уку әңгәмәсе: укылган шигырьнең эчтәлегенә буенча сорауларга җаваплар бирү. Әдәби әсәр текстны белән эшләү: геройның
		Батырлыкка чәчәкләр дә баш ия (М. Жәлилнең	1	

		тормыш юлы һәм ижаты. «Кызыл ромашка» шигыре)		хисләрән белдерә торган сурәтләү чараларын билгеләү, сәнгатьлелек чараларын тексттан табу, аларның мәгънәләрен аңлау һәм тексттагы әһәмиятен билгеләү, шигъри әсәрләрдәге хис-тойгы тудыру чараларын баянлау. Текстны сөйләү: укылган эпизодлар һәм өлешләр буенча сүзләр ярдәмендә сурәт тудыру (тасвирлама сөйләм). Шигъри сөйләмнең чәчмә сөйләмнән аермасын билгеләү. Сәнгатьле уку: текстны сәнгатьле итеп яттан сөйләү. Ижади эш: рәсемгә карап хикәя төзү. Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән җаваплар бирү
		Эшең калсын мең яшәрлек имән булып (М. Жәлилнең «Имән» шигыре)	1	
		«Мин түз чүкмәм, катыйль, минең алда» М. Жәлил(Ижади эш: Х. Якуповның «Хөкем алдыннан» картинасы буенча хикәя төзү)	1	
		Дөнья кайчан матур? (М. Әгъләмов. «Матурлык минем белән», Г. Афзал «Матурлык эзлим»)	1	
		Балачак хыялы (Р. Миңнуллин. «Әни, мин көчек күрдем», «Олы булсам...»)	1	
		Дөреслек без күрә алганнан зуррак була аламы? (Ш. Галиев. «Һәркем әйтә дөресен»)	1	
		Рәхмәтне санылармы? (Ш. Галиевнең «Тагын бер «рәхмәт» шигыре) Үткән теманы кабатлау	1	
9	Драма әсәрләре (2 сәгать)	Син әкият яратасыңмы? (Драма әсәрләре. Т. Миңнуллин. «Гафийат турында әкият»)	1	Уку: мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Әдәби әсәргә интерпретацияләү: рольләр буенча уку. Уку-укуту әңгәмәсе: укылган текстның эчтәлегенә буенча сорауларга җаваплар бирү, үз фикерен булдыру, сөйләү өчен мөстәкыйль рәвештә план төзү. Әдәби әсәрнең текстны белән эшләү: вакыйгалар эзлеклелеген билгеләү, әсәр геройлары турында фикер йөртү. Текстны сөйләү: кыскача сөйләү. Әдәби-теоретик төшенчәләр белән эшләү: драма әсәренә жанр үзенчәлекләрен билгеләү.
		Әкият хакыйкәткә якынайта(Т. Миңнуллинның «Гафийат турында әкият»)	1	
10	Нәтиҗәләргә чыгару (1 сәгать)	Үткән материалны кабатлау. Контроль эш. Нәтиҗәләргә чыгару.	1	Комплекслы кабатлау. Гомумиләштерү, сорауларга җаваплар бирү. Контроль тест биремнәрен үтәү.

6 сыйныф

	Тема	Эчтәлек	Сәг.	Укучылар эшчәнлегенә төп төрләр
--	------	---------	------	---------------------------------

			Сан ы	
Кереш				
1	Гимн (1 сәгать)	Гимн.Россия гимны, Татарстан гимны.	1	Дәреслек белән танышу, аның белән эшләү тәртибен үзләштерү. Гимннарынның текстын тыңлау һәм уку. Уку: интонация белдерү чараларын сайлау һәм куллану
Татар халык авыз ижаты				
2	Татар халык жырлары (3 сәгать)	Жыр – моң да, тарих та ул(Татар халык жырлары, аларны классификацияләү. Татар халык жыры «Иске кара урман»)	1	Уку: текстның мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Фольклор әсәренәң тексты белән эшләү: уыган жыр текстларының эчтәлеген буенча бирелгән сорауларга җаваплар бирү, халык жырларына хас булган сәнгать алымнарын ачыклау.
		Жыр – халкыбызның рухи юлдашы (Татар халык жырларының поэтик үзенчәлекләре. «Гөлҗамал», «Татарстан кызлары»)	1	Әдәби-теоретик төшенчәләр белән эшләү: фольклор әсәрләренәң үзенчәлекләрен аңлау, жыр жанрының үзенчәлекләрен билгеләү.
		«Жыр күнеллегә куаныч, күнелсезгә юаныч»(Проект эшен яклау)	1	Проект эше: проект эшен башкару өчен материал җыю һәм системалаштыру, фикер алышу, эшен башкару, чыгыш ясау. Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән җаваплар бирү
Татар әдәбияты				
3	Лирик әсәрдә образ тудыру алымнары (10 сәгать)	Иң изге хис – туган җиргә (Лирик әсәрдә образ. Р. Рәкыйпов. «Мин яратам сине, Татарстан»)	1	Уку: шигырьнең мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Уку әңгәмәсе: эчтәлек буенча сорауларга җаваплар бирү, үз карашын булдыру һәм башкалар әйткән фикерләренәң мәгънәләрен аңлау.
		Тау башына салынгандыр безнең авыл (Г. Тукай. «Туган авыл»)	1	Әдәби әсәр тексты белән эшләү: уыган әсәрнең темасын, идеясен, проблемаларын билгеләү, лирик геройның хисләрен белдерә торган сурәтләр чараларын билгеләү, сәнгатьлелек чараларын
		Туган җирнең төсә нинди? (Ф. Яруллин. «Туган ягы кирәк кешегә», Р. Вәлиева. «Гүзәл җирем»)	1	тексттан табу, аларның мәгънәләрен аңлау һәм тексттагы әһәмиятен билгеләү, шигыри әсәрләрдәгә хис-тойгы тудыру чараларын бәяләү. Тематикасы буенча якын шигырьләренә чагыштыру.
		Кеше әйткән аваз, һәрбер сүз илаһи бит, изге (Дәрдемәнд. «Кил, өйрән», Р. Фәйзуллин. «Туган тел турында бер шигырь»)	1	Әдәби-теоретик төшенчәләренәң үзләштерү. Сәнгатьле уку: текстны сәнгатьле итеп яттан сөйләү.
		Гимнга лаек һөнәрләр (Р. Фәйзуллин. «Гадиләргә гимн»)	1	Ижади эше: картина буенча сочинение язу.
		Укытучы – һәркемнең юлдашы, һәр эшенең юл башы (Ф. Яруллин. «Сез иң гүзәл кеше икәнсез»)	1	Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән җаваплар бирү.
		Дәһшәтле утка керәмен... (Ф. Кәрим. «Ватаным	1	Тикшерү эше: тест биремнәрен үтәү

		өчен», «Сибәли дә сибәли»)		
		«Фашист самолеты очып үтте» (Ижади эш: А. Пластовның «Пролетел фашистский самолет» («Фашист самолеты очып үтте») картинасы буенча инша)	1	
		Бәләш нинди хисне белдерә? (Ш. Галиев. «Пәрәмәч» («Перемяч»))	1	
		Иң матур хәтирә, иң якты хис (Н. Такташ. «Әй, жырлыйсы килә шушы жырны»)	1	
4	Фантастик а эсәрләрен дә образлар системасы (2 сәгать)	Хыял дөньясы чынбарлыкка якынмы? (Фантастика эсәрләрендә образлар системасы. К. Насыйриның «Әбугалисина» повесте)	1	Уку: текстның мәгънәсен аңлап уку. Әдәби эсәр текстны белән эшләү: эсәрнең темасын һәм проблемасын билгеләү, төп фикерен ачыклау, бер эсәрдәге капма-каршы холыклы геройларны чагыштыру. Әдәби-теоретик төшенчәне үзләштерү. Виртуаль экскурсиядә катнашу
		Иң зур хезмәт – үз халкыңа хезмәт («Әбугалисина» повесте. К. Насыйриның тормыш юлы һәм ижаты)	1	
5	Аллегорик образлылык (2 сәгать)	Кояшны капларлык ялган (Шартлылык һәм аллегорик образлылык. Г. Рәхим. «Яз әкиятләре»)	1	Уку: текстның мәгънәсен аңлап уку. Әдәби эсәр текстны белән эшләү: эсәрнең темасын һәм проблемасын билгеләү, төп фикерен ачыклау, бер эсәрдәге капма-каршы холыклы геройларны чагыштыру. Әдәби-теоретик төшенчәне үзләштерү. Виртуаль экскурсиядә катнашу
		Нык ихтиярга күкләр буйсына (И. Гази. «Кояш артыннан киткән тургай»)	1	
6	Автобиографик эсәрләрдә образлар системасы үзенчәлекләре (3 сәгать)	Үзем турында үзем (Г. Тукайның тормыш юлы һәм ижаты. Г. Тукай. «Исемдә калганнар» (өзек))	1	Уку: текстның мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Уку әңгәмәсе: укылган текстның эчтәлеген буенча сорауларга җаваплар бирү, язучының тормышы һәм ижаты турындагы мәгълүматны да исәпкә алып укылган эсәр турында сөйләшүдә катнашу. Әдәби эсәр текстны белән эш: эсәр героена бәя бирү, сөйләмгә мөнәсәбәт белдерү чараларын сайлау һәм куллану, эсәр геройларына карата үз мөнәсәбәтнең анализлау һәм белдерү. Текстны сөйләп бирү: кыскача сөйләү. Хикәяләр: телдән сурәт тудыру. Әдәби-теоретик төшенчәләргә үзләштерү
		Иң авыр һәм иң кадерле мизгелләр (Г. Тукай. «Исемдә калганнар» (өзек))	1	
		Үткән теманы кабатлау. Кечкенә Апуш һәм Сәгъди абзый (Ижади эш: Л. Фәттаховның «Кечкенә Апуш һәм Сәгъди абзый» картинасы буенча сөйләм үстерү)	1	
7	Биографик эсәрләрдә образлар системасы (2 сәгать)	Шул вакытта мин китап алам (Ә. Фәйзиниң «Тукай» романында образлылык тудыру чаралары)	1	Уку: текстның мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Эсәр героена бәя бирү: автор тасвирламасы һәм сәнгати детальләр нигезендә телдән геройның портретын
		Жырлап торам, торган	1	

		жирем тар булса да (Ө. Фәйзи. «Тукай»)		тудыру. Укыган эсэр проблемасын формалаштыру. Текстны сөйләү: кыскача һәм жентекләп сөйләү. Әңгәмәдә катнашу. Текст буенча сораулар төзү
8	Хикәя һәм повесть жанрларында образлылык (7 сәгать)	Бер мәхәббәтнең тарихы (Г. Ибраһимованың тормыш юлы һәм ижаты. Г. Ибраһимов. «Алмачуар»)	1	Уку: текстның мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Уку-укыту әңгәмәсе: укылган текстның эчтәлеген буенча сорауларга җаваплар бирү, язучының тормышы һәм ижаты турындагы мәгълүматны да исәпкә алып укылган эсэр турында сөйләшүдә катнашу. Эсэр героена бәя: автор тасвирламасы һәм сәнгати детальләр ярдәмендә телдән геройның портретын тудыру, анализлау һәм эсэр геройларына үз мөнәсәбәтен белдерү. Текстны сөйләү: кыскача сөйләү. Хикәяләр: телдән сурәт тудыру (тасвирлама сөйләм). Әдәби-теоретик төшенчәләрне үзләштерү. Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән җаваплар бирү
		Максатыңа ирешү бәхетле итмә? (Хикәя жанрында образлар системасы. Г. Ибраһимовның «Алмачуар» хикәясе)	1	
		Мәңгелек агышында Чишмә һәм Умырзая (Р. Мөхәммәдиевның «Беренче умырзая» повестенда образлар системасы)	1	
		Туган җирдә яшәү – зур бәхет (Р. Мөхәммәдиевның «Беренче умырзая» повесте)	1	
		Матурлык – рухи халәт ул (Ө. Еники. «Матурлык»)	1	
		Хисләрнең дә үз йөзе, үз төс бар (Ө. Еники. «Матурлык»)	1	
		Намусыңны яштың ук сакла (М. Галиев. «Җиңәсем килде») Үткән материалны кабатлау	1	
9	Лиро-эпик эсәрләрдә образлар системасы (1 сәгать)	Батырлык кечкенә булмый (Лиро-эпик эсәрләрдә образлар системасы. М. Җәлил. «Сандугач һәм чишмә» балладасы)	1	Уку: текстның мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Әдәби эсэр текстны белән эшләр: эчтәлек буенча сорауларга җаваплар бирү, геройның хисләрен белдерә торган сурәтләр чараларын билгеләү, сәнгатьлелек чараларын тексттан табу, аларның мәгънәләрен аңлау һәм тексттагы әһәмиятен билгеләү, балладада хис-тойгы тудыру чараларын бәяләр
10	Драма эсәрләрен дә образлар системасы үзенчәлекләре (2 сәгать)	Сәхнә – тормышның көзгесе (Драма эсәрләрендә образлар системасы үзенчәлекләре. Г. Камал. «Беренче театр»)	1	Уку: текстның мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Әдәби эсәрне интерпретацияләр: рольләр буенча уку. Әдәби эсэр текстны белән эшләр: текстның исеме, рәсемнәр, ачык сүзләр аша эсәрнең эчтәлеген фаразлау, укыган эсәрнең темасын, идеясен, проблемаларын
		Биби көләме, көлдәрәме? (Көлкеле образлар тудыру алымнары. Г. Камалның	1	

		«Беренче театр» комедиясе)		билгеләү, эчтәлеге буенча бирелгән сорауларга җаваплар бирү, вакыйгалар эзлеклелеген билгеләү, әсәр героена бәя бирү: анализлау һәм әсәр геройларына үз мөнәсәбәтен белдерү. Текстны сөйләү: кыскача сөйләү. Әдәби-теоретик төшенчәне үзләштерү. Ижади эш: сочинение язу. Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән җаваплар бирү. Тикшерү эше: тест биремнәрен үтәү
11	Нәтиҗәләр чыгару (1 сәгать)	Нәтиҗәләр чыгару. Контроль эш.	1	Комплекслы кабатлау. Контроль тест биремнәрен үтәү. Үтелгәннәргә гомумиләштерү, сорауларга җаваплар бирү

7 сыйныф

№	Тема	Эчтәлек	Сәг. саны	Укучыларның төп эшчәнлек төрләре
Халык авыз ижаты				
1	Татар фольклорының оригиналь жанры – бәет (1 сәгать)	Шатлыкта – нур тама, кайгыда – моң ага (Татар халык авыз ижаты жанры буларак бәет. «Сак-Сок бәете»)	1	Уку: текстның мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Фольклор әсәренең текстны белән эшләү: укылган бәетләр текстның эчтәлеге буенча сорауларга җаваплар бирү. Текстны сөйләү: жентекләп сөйләү. Әдәби-теоретик төшенчәләргә үзләштерү: бәет төшенчәсен үзләштерү, фольклор әсәрләренең үзенчәлекләрен аңлау
Татар әдәбияты				
2	Хикәя жанры (4 сәгать)	Күңелендә буран купса... (Эпик жанр буларак хикәя. Ш. Камал. «Буранда»)	1	Уку: текстның мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку, рольләргә кереп уку. Әдәби әсәр текстны белән эшләү: текстның исеме, рәсемнәр, ачык сүзләр аша әсәрнең эчтәлеген фаразлау, әсәр исеменең мәгънәсен аңлау һәм аңлату, вакыйгалар эзлеклелеген билгеләү. Әсәр героена бәя бирү: автор тасвирламасы һәм сәнгати детальләр нигезендә телдән геройның портретын тудыру.
		Ана күңелен аңлау кирәк (Ш. Камалның «Буранда» хикәясендә образы)	1	
		Сиреньнәр чәчәк аткан мәлдә (И. Гази. «Ак сирень»)	1	

		Хакыйкатытэн өстен көч юк (Р. Галиуллинның «Сәлам» хикәясе. Үткән материалны кабатлау)	1	Укыган эсәр проблемасын формалаштыру. Текстны сөйләү: кыскача һәм жентекләп сөйләү. Өңгәмәдә катнашу. Текст буенча сораулар төзү. Хикәя язу алгоритмын ачыклау. Әдәби-теоретик төшенчәләрне үзләштерү: хикәя жанрының үзенчәлекләрен билгеләү. Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән җаваплар бирү. Ижади эш башкару: жанр үзенчәлеген исәпкә алып хикәя язу
3	Повесть жанры (6 сәгать)	Жанга сенгән бишек жылысы (Повесть жанрыүзенчәлекләре. Г. Бәширов. «Туган ягым – яшел бишек»)	1	Уку: текстның мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку, рольләргә кереп уку. Әдәби эсәр текстны белән эшләү: текстның исеме, рәсемнәр, ачыкч сүзләр аша эсәрнең эчтәлеген фаразлау, вакыйгалар эзлеклелеген билгеләү, укыган эсәрнең темасын, идеясен билгеләү, проблемасын формалаштыру, эсәр исемнең мәгънәсен аңлау һәм аңлату. Эсәр героена бәя бирү: автор тасвирламасы һәм сәнгати детальләр нигезендә телдән геройның портретын тудыру. Эсәр геройларына үз мөнәсәбәтен белдерү. Текстны сөйләү: кыскача сөйләү. Әдәби-теоретик төшенчәләрне үзләштерү. Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән җаваплар бирү. Тикшерү эше: тест биремнәрен үтәү
		Туган җир – тормыш мәктәбе (Г. Бәшировның «Туган ягым – яшел бишек» повесте)	1	
		Халык күңеленә уелган бизәкләр (Г. Бәшировның «Туган ягым – яшел бишек» повестенда образлар системасы)	1	
		Басулардан парта арасына кайтканда (М. Мәһдиевның «Без – кырык беренче ел балалары» повесте)	1	
		Моң белән уралган истәлекләр (М. Мәһдиевның «Без – кырык беренче ел балалары» повесте)	1	
		Үткән материалны кабатлау. Контроль эш	1	
4	Роман жанры (4 сәгать)	Балачак хатирәләре (Роман жанры. И. Гази. «Онытылмас еллар»)	1	Уку: текстның мәгънәсен аңлап уку. Уку-укуту әңгәмәсе: текстның исеме, рәсемнәр, ачыкч сүзләр аша эсәрнең эчтәлеген фаразлау, укылган текстның эчтәлегенә буенча сорауларга җаваплар бирү. Әдәби эсәр текстны белән эшләү: вакыйгалар эзлеклелеген, эсәрнең темасын һәм идеясен билгеләү, тышкы
		Икмәктән дә кадерлерәк нәрсә була алмый (И. Газинның «Онытылмас еллар» романы)	1	

		Жире барның жиме бар (И. Газиның «Онытылмас еллар» романының проблематикасы)	1	кыяфәте, эчке сыйфатлары, гамәлләре, башка геройлар белән мөнәсәбәтләрәннән чыгып әсәр героена бәя бирү. Текстны сөйләү: кыскача сөйләү. Әдәби-теоретик төшенчәләрне үзләштерү
		Үткән материалны кабатлау	1	
5	Драма жанры (3 сәгать)	Яшәү яме нәрсәдә? (Драма жанры Т. Миңнуллин. «Әлдермештән Әлмәндәр»)	1	Уку: текстның мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку, рольләргә кереп уку. Уку-укуту әңгәмәсе: укылган пьеса текстының эчтәлегенә буенча сорауларга жаваплар бирү. Әдәби әсәр текстны белән эшләү: укылган текстның эчтәлегенә буенча сораулар әзерләү, тышкы кыяфәте, эчке сыйфатлары, гамәлләре, башка геройлар белән мөнәсәбәтләрәннән чыгып әсәр героена бәя бирү. Текстны сөйләү: план буенча сөйләү. Әдәби-теоретик төшенчәләрне үзләштерү. Ижади эш: сочинение язу. Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән жаваплар бирү
		Рух нык жаннар бирешми (Т. Миңнуллинның «Әлдермештән Әлмәндәр» әсәрендә көчле кеше образы)	1	
		Кеше китә – жыры кала (Ижади эш: «Кеше китә – жыры кала» темасына сочинение)	1	
6	Лирик жанрлар (12 сәгать)	Табигатькә таң калырлык (Лирика жанрлары. Пейзаж лирикасы. Г. Тукайның «Жәйге таң хатирәсе» шигырендә табигать образы)	1	Уку: шигырьләренң мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Уку-укуту әңгәмәсе: әсәрләренң эчтәлегенә буенча сорауларга жаваплар бирү, укылган әсәрнең эчтәлегенә һәм формасы белән бәйлә сораулар формалаштыру. Әдәби әсәр текстны белән эш: әсәрләренң жанр үзенчәлекләрен билгеләү, сурәтләү һәм лирик геройның хисләрен белдерү чараларын ачыклау, лирик геройның хисләрен белдерә торган сурәтләү чараларын билгеләү, сәнгатьлелек чараларын тексттан табу, аларның мәгънәләрен аңлау һәм тексттагы әһәмиятен билгеләү, шигъри әсәрләрдәге хис-тойгы тудыру чараларын бәяләү. Әдәби әсәрләренң эчтәлегенә һәм проблемасы арасындагы бәйләнешне ачыклау. Әдәби-теоретик төшенчәне үзләштерү. Сәнгатьле уку: текстны сәнгатьле итеп яттан сөйләү. Ижади эш: сочинение язу. Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән жаваплар бирү. Тикшерү эше: тест биремнәрен үтәү
		Күнелдәге моңнар сүзгә күчә (М. Мирза. «Көздә бер мөл»)	1	
		Галибәнә яктырып, әкрән генә ал таң ата» (Ижади эш: «Галибәнә яктырып, әкрән генә ал таң ата» темасына сочинение)	1	
		Йөрәк ярасын жылы куллар гына дәвалый (Күнел лирикасы. Х. Туфан. «Кайсыгызның кулы жылы?» шигырендә хис-кичерешләр тирәнлегенә)	1	
		Тәрәзәгә чиртер дә яңгыр нәрсә әйтер туганнарыма (Х. Туфан. «Агыла да	1	

		болыт агыла»)		
		Яшьлек эзлэре калган үзән (С. Хәкимнең «Бу кырлар, бу үзәннәрдә» шигыре)	1	
		Байлык белән баяләнми гомер (Фәлсәфи лирика. Р. Фәйзуллин «...Жыя кеше», М. Мирза.«Моң»)	1	
		Үткәннәребез бай, киләчәгебез өметле(Гражданлык лирикасы. Г. Афзал. «Бу Ватан», Н. Арсланов. «Халкыма»)	1	
		Утга янмый, суда батмый безнең үткәннәр (Р. Гаташ. «Татар китабы»)	1	
		Йөз матурлыгы көзгә өчен... (Р. Харис. «Кеше кайчан матур»)	1	
		Кеше кайчан матур була(Проект эше яклау)	1	
		Туган телне сайлап алмыйлар (Г. Морат. «Туган тел» («Родной язык»)). Үткән материалны кабатлау	1	
7	Поэма жанры (2 сәгать)	Моң чишмәсе кайдан башлана (Әдәбиятның лиро-эпик жанрлары. Поэма жанры. Р. Фәйзуллин. «Сәйдәш»)	1	Уку: поэманың мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Уку-укуту әңгәмәсе: эчтәлек буенча сорауларга җаваплар бирү. Әдәби әсәр текстны белән эш: әдәби әсәренң төрән һәм жанрын билгеләү, лирик геройның хисләрен белдерә торган сурәтләр чараларын билгеләү, сәнгатьлелек чараларын тексттан табу, аларның мәгънәләрен аңлау һәм тексттагы әһәмиятен билгеләү, шигъри әсәрләрдәге хис-тойгы тудыру чараларын баянлау. Хикәяләү: укылган эпизодлар һәм өлешләр буенча тасвирлап сөйләү. Әдәби-теоретик төшенчәләрен үзләштерү. Музейга виртуаль экскурсиядә катнашу
		Халык белән мәңге бергә (Р. Фәйзуллин. «Сәйдәш»)	1	
8	Нәсер жанры (1 сәгать)	Ерагайган саен ара, сагыну арта бара (Нәсер жанры үзенчәлекләре.	1	Уку: текстны сәнгатьле уку. Уку-укуту әңгәмәсе: эчтәлек буенча сорауларга җаваплар бирү. Әдәби әсәр текстны белән эш: әдәби

		Г. Кутуйның «Сагыну нәсере»)		эсәрнең төрен һәм жанрын билгеләү, геройның хисләрен белдерә торган сурәтләү чараларын билгеләү, сәнгатьлелек чараларын тексттан табу, аларның мәгънәләрен аңлау һәм тексттагы әһәмиятен билгеләү, нәсердә хис-тойгы тудыру чараларын бәяләү. Сәнгатьле уку: текстны сәнгатьле итеп яттан сөйләү. Әдәби-теоретик төшенчәләрне үзләштерү. Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән җаваплар бирү
9	Нәтижәләр чыгару	Үткән материалны кабатлау. Контроль эш	1	Комплекслы кабатлау. Контроль тест биремнәрен үтәү. Гомумиләштерү, сорауларга җаваплар бирү

8 сыйныф

№	Тема	Эчтәлек	Сәг. саны	Укучылар эшчәнлегенң төп төрләре
Халык авыз ижаты				
1	Халык авыз ижаты. Дастаннар (4 сәгать)	Халык авыз ижаты буларак дастаннар. «Идегәй» – тарихи дастан.	1	Уку: мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Фольклор әсәренң тексты белән эшләү: укыган текстның эчтәлегенә кагылышлы сорауларга җавап бирү, әсәрнң сюжет һәм композиция үзенчәлекләрен бәяләү.
		Идел йортның улы Идегәй кем ул? («Идегәй» дастанында образлар системасы)	1	Уку әңгәмәсе: укылган әсәр эчтәлегенә нигезләнеп әңгәмәдә катнашу, үз фикереңне формалаштыру һәм анынигезли һәм яклый алу, дастан жанрына хас үзенчәлекләрен билгеләү.
		Әдәм гарибә шул булып — Кайтып илен тапмаса! («Идегәй» дастанының идеясе һәм аның сәнгатьчә гәүдәләнеше)	1	Декламацияләү: текстны сәнгатьле итеп яттан сөйләү.
		И, Идел йорт, Идел йорт (Проект эше яклау)	1	Проект эше: проект эшен башкару өчен кирәкле материалны җыю һәм системага салу, фикер алышу, чыгыш ясау
Әдәби әсәрдә сәнгати алымнар				
2	Әдәби әсәрдә сәнгати алым. Пейзаж (5 сәгать)	Таш кайчан телгә килә? (Әдәби алым буларак пейзажның әсәрдәге роле)	1	Уку: текстны аңлап, сәнгатьле уку. Уку әңгәмәсе: эчтәлек буенча сорауларга җаваплар бирү. Әдәби әсәр тексты белән эшләү:

		Жидегән чишмә нәрсә турында жырлай? (Г. Бәшировның «Жидегән чишмә» романының идеясен ачуда пейзажның роле)	1	әсәрнең темасын һәм проблемасын билгеләү, әсәрнең идеясен формалаштыру. Текстны сөйләү: ижади сөйләү. Әдәби-теоретик төшенчәләрне үзләштерү. Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән җаваплар бирү
		Табигать-ананың сулышын тоеп (Г. Бәшировның «Жидегән чишмә» романында пейзаж сурәтләнеше ярдәмендә татар халкының рухи байлыгын ачу)	1	
		Нинди ул Агыйдел кызы? (Ә. Баяновның «Яшьлегемне эзлим» повестенда яшьлек, мәхәббәт һәм табигать параллельлелеге)	1	
		Күңеленә сандугач керсә... (Лирик әсәрләрдә пейзажның үзенчәлеге: Н. Арслановның «Яз» шигыре)	1	
3	Әдәби әсәрдә сәнгати алымнар. Портрет (6 сәгать)	Сәнгати алым буларак әдәби әсәрдә портрет бирелеше	1	Уку: текстны сәнгатьле уку. Уку әңгәмәсе: эчтәлек буенча сорауларга җаваплар бирү, укылган әсәр турында сөйләшүдә катнашу. Әдәби әсәр текстны белән эш: әдәби әсәрнең төрөн һәм жанрын билгеләү, геройның хисләрен белдерә торган сурәтләр чараларын билгеләү, сәнгатьлелек чараларын тексттан табу, аларның мәгънәләрен аңлау һәм тексттагы әһәмиятен билгеләү. Әсәр героена бәя: автор сурәтләвенә нигезләнеп, телдән, геройның портретын тасвирлау. Әдәби-теоретик төшенчәләрне үзләштерү. Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән җаваплар бирү
		Гасырлар аша күз салып (Тарихи әсәрләрдә портрет бирү үзенчәлеге. Н. Фәттаһның «Этил суы ака торур» әсәре мисалында)	1	
		Һәр хиснең үз йөзе бар (Н. Фәттаһның «Этил суы ака торур» әсәрендә портрет геройның эчке дөньясын ачу чарасы)	1	
		Хисләр һәм акыл каршылыгы (Ф. Хөснинең «Йөзек кашы» әсәрендә психологик портрет тудыру үзенчәлеге)	1	
		Рухи халәтнең тышкы чагылышы нинди? (Ф. Хөснинең «Йөзек	1	

		кашы» эсәрендә чагыштырма портрет)		
		Үзе уңган, үзе тыйнак – татар кызы ... (Ш. Жиһангированың «Татар кызы» шигырендә милли портрет бирелеше)	1	
4	Әдәби эсәрдә сәнгати алымнар. Әдәби деталь (әйберләр дөньясы) (5 сәгать)	Кульяулыгым – вәгъдә билгесе (Сәнгати алым буларак әдәби деталь, әйберләр дөньясы)	1 27.12	Уку: текстның мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Уку әңгәмәсе: укылган текстның эчтәлегенә буенча сорауларга җаваплар бирү, укылган эсәр турында сөйләшүдә катнашу.
		Йөрәк түрәндәге хисләр (Ө. Еникинең «Әйтелмәгән васыять» эсәрендә әдәби детальнең психологик төрләр)	1	Әдәби эсәр текстны белән эш: эсәренң темасын, идеясен һәм проблемасын билгеләү, эсәр геройларына карата үз мөнәсәбәтенең анализлау һәм белдерү.
		Хәситәме, камчымы?.. (Ө. Еникинең «Әйтелмәгән васыять» эсәрендә әйберләр дөньясының эсәр идеясен ачудагы роле)	1	Текстны сөйләп бирү: кыскача сөйләү. Әдәби-теоретик төшенчәләргә үзләштерү.
		Үткәннәрне чүплеккә салып булмый (Н. Думавиның «Яшь ана» эсәрендә геройларның күңел халәтен ачу да әдәби детальнең әһәмияте)	1	Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән җаваплар бирү
		Сары – сагыш билгесе (Лирик эсәрләрдә әдәби деталь: Х. Туфанның «Каеннар сары иде» шигыре)	1	
5	Символизм. Әдәби эсәрдә символларның төрләр (4 сәгать)	Символизм. Әдәби эсәрдә символларның төрләр	1	Уку: мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку.
		Язмыш сынавын һәркем үзенчәкичәрә (Ф. Яруллинның «Жилкәннәр жилдә сынала» повестенда кеше язмышы, рухи батырлык мәсьәләсе)	1	Әдәби эсәренң текстны белән эшләр: эсәр текстны белү һәм аңлауны ачыклай торган сорауларга җаваплар бирү, текстка таянып үз фикерләрен нигезләр.
		Жилкәннең жилләр екса (Ф. Яруллинның «Жилкәннәр жилдә сынала» повестенда герой характерын ачарга	1	Әсәр героена бая: автор сурәтләвенә нигезләнеп, телдән, геройны тасвирлау. Декламацияләү: текстны сәнгатьле итеп яттан сөйләр. Әдәби-теоретик төшенчәләргә үзләштерү.
				Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән

		ярдәм иткән символлар)		жаваплар бирү
		Шигъриятнең серле дөньясы (Шигърияттә символизм: Дәрдемәнднең «Кораб», Роб. Әхмәтжанов «Гомер китабы»шигырьләре)	1	
6	Психологизм. Әдәби әсәрләрдәпсихологизм алымнары (4 сәгать)	Психологизм. Әдәби әсәрдә психологизмның төрләре	1	Уку: мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Әдәби әсәр тексты белән эшләү: текстның исеме, рәсемнәр, ачык сүзләр аша әсәрнең эчтәлеген фаразлау, вакыйгалар эзлеклелеген билгеләү, геройның хисләрен белдерә торган сурәтләр чараларын билгеләү. Үз карашын формалаштыру һәм дәлилләү. Текстны сөйләү: жентекләп сөйләү. Әдәби-теоретик төшенчәләр белән эшләү: психологизм үзенчәлекләрен ачыклау. Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән җаваплар бирү. Ижади эш: сочинение язу
		Тән ярасын оныттырырлык моң (Ә. Еникинең«Кем җырлады» әсәрендә психологизмаша геройның рухи халәтен ачу)	1	
		Күңел кошың күкрәгенә сыймаса... (Г. Ибраһимов «Яшь йөрәкләр» әсәрендә геройлар омытылганшәхес иреге)	1	
		Хыял һәм хакыйкәтнең арасы еракмы? (Г. Ибраһимовның «Яшь йөрәкләр»романында хатын-кыз психологиясе)	1	
7	Әдәби әсәрдә урын һәм вакыт (хронотоп). Хронотопик образлар (5 сәгать)	Әдәби әсәрдә урын һәм вакыт(Лирик әсәрләрдә хронотоп бирелеше: М. Галиев «Кичке сурәт»)	1	Уку: текстны мәгънәләрен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Уку әңгәмәсе: исемнең эчтәлек белән бәйләнешен табу, укылган текстның эчтәлегенә буенча сорауларга җавап бирү. Әсәр героена бәя. Рәсемнәр һәм иллюстрацияләр буенча сөйләү. Әдәби-теоретик төшенчәләр белән эшләү: хронотоп төшенчәсен ачыклау
		Рухи ныклык кайдан килә? (Г. Исхакыйның «Көз» повестенда урын һәм вакыт бердәмлеге)	1	
		Гомер көзенең жимешләре татлы булсын дисәң... (Г. Исхакыйның «Көз» әсәрендәгеройлар язмышына мөнәсәбәтлехронотопик образлар)	1	
		Җырга тиң мәхәббәт (Г. Кутуйның	1	

		«Тапшырылмаган хатлар» повестенда хронотоп бирелеше)		
		Гаилә – тигез хокуклы кешеләр союзы ул (Г. Кутуйның «Тапшырылмаган хатлар» повестенда геройлар язмышын ачарга ярдәм итүче хронотопик образлар)	1	
8	Нәтижеләр чыгару (1 сәгать)	Үткән материалны кабатлау. Контроль эш. Нәтижеләр чыгару	1	Комплекслы кабатлау. Гомумиләштерү, сорауларга җаваплар бирү. Контроль тест биремнәрен үтәү

9 сыйныф

№	Тема	Эчтәлек	Сәг. саны	Укучылар эшчәнлегенң төп төрләре
Кереш				
1	Сүз сәнгате буларак әдәбият. Әдәбиятны чорларга бүлү (1 сәгать)	Татар әдәбиятын чорларга бүлү.	1	Уку әңгәмәсе: тарихи-әдәбибарышның төп этапларына аерып күрсәтү, тема буенча сорауларга җаваплар, үз фикереңне формалаштыру, башкалар фикерләренң мәгънәсен аңлау. Материалны структуралаштыру, системалаштыру, классификацияләү, гомумиләштерү. Әдәби-теоретик төшенчәләрен үзләштерү
Татар әдәбияты тарихы				
2	Борынгы һәм Урта гасырлар әдәбияты (2 сәгать)	«Гакыллылар тыңлар, аңлар, белер имди...» (Борынгы һәм Урта гасырлар әдәбиятына гомуми күзәтү. Кол Галинең «Кыйссаи Йосыф» поэмасы)	1	Уку: мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Уку әңгәмәсе: тарихи-әдәбибарышның төп этапларын аерып күрсәтү. Әдәби әсәр текстны белән эшләү: укылган поэманың эчтәлегенә буенча сорауларга җаваплар бирү, укылган әсәрнең темасын, идеясен, проблемаларын ачыклау, вакыйгалар эзлеклелеген билгеләү, сюжет һәм композиция төзелешендәге үзенчәлекләрен табу, поэманың төп героена бәя бирү. Әдәби-теоретик төшенчәләрен үзләштерү
		Камиллеккә ирешү җиңелме? (Кол Галинең «Кыйссаи Йосыф» дастанында гомумкешлек идеаллары чагылышы)	1	
3	XIII-XV гасыр әдәбияты	Алтын Урта чоры әдәбияты үзенчәлекләре	1	Уку: мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку.

	(2 сәгать)	Мәхәббәт – иң саф хис (С. Сарай. «Сөһәйл вә Гөлдерсен» поэмасының идея-эстетик эшләнеше)	1	Уку әңгәмәсе: тарихи-әдәбибарышның төп этаптарынаерып күрсәтү. Әдәби әсәр тексты белән эшләү: укыган әсәрләрнең темасын һәм проблемаларын билгеләү, төп фикерен ачыклау, эчтәлеге һәм формасы белән бәйлә сораулар формалаштыру,әсәрләрнең тел үзенчәлекләрен ачыклау һәм аларныңәдәби әсәрдәге роленбәяләү. Әдәби әсәрне интерпретацияләү. Үткән материалны ныгыту: сорауларга телдән җавап бирү. Ижади эш: сочинение язу
4	Казан ханлыгы чоры әдәбияты (1 сәгать)	Казан ханлыгы чоры әдәбияты. Кол Шәриф «Гафил торма». Үткән материалны кабатлау.	1	Уку: әсәрне сәнгатьле итеп уку. Уку әңгәмәсе: тарихи-әдәбибарышның төп этаптарынаерып күрсәтү. Әдәби әсәр тексты белән эшләү: укыган әсәрләрнең темасын һәм проблемаларын билгеләү,әсәрләрнең идея эчтәлеген ачыклау,текстның тел үзенчәлекләрен ачыклау, әсәрләрдәгетел-сурәтләү чараларын ачыклау һәм аларныңәдәби әсәрдәге роленбәяләү. Әдәби әсәрне интерпретацияләү. Әдәби-теоретик төшенчәләрне үзләштерү. Тикшерү эше: тест биремнәрен үтәү
5	XVII гасыр әдәбияты. (2 сәгать)	XII гасыр әдәбиятына гомуми күзәтү.	1	Уку әңгәмәсе: тарихи-әдәбибарышның төп этаптарынаерып күрсәтү,текст буенча сораулар төзү,укылган текст буенча әңгәмәдә катнашу, укылган текст эчтәлеге нигезендә үз карашын формалаштыру.
		Әхлак һәр чор өчен олы кыйммәт (М. Колый хикмәтләрендә әхлакый кануннар чагылышы)	1	Әдәби әсәр тексты белән эшләү:текстның тел үзенчәлекләрен ачыклау, әсәрләрдәгетел-сурәтләү чараларын ачыклау һәм аларныңәдәби әсәрдәге роленбәяләү. Әдәби-теоретик төшенчәләр белән эшләү: хикмәт жанрының үзенчәлекләренбилгеләү
6	XVIII гасыр әдәбияты (2 сәгать)	XVIII гасыр әдәбиятына гомуми күзәтү	1	Уку: мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку.
		Энциклопедик мирас калдырган әдип (Габдерәхим Утыз Имәни ижаты)	1	Уку әңгәмәсе:тема буенча сорауларга җаваплар, тарихи-әдәби барышның төп этаптарына ерып күрсәтү, укылган текст буенча фикер алышуда катнашу, аның нигезендә үз карашыңны формалаштыру.

				Әдәби әсәр текстты белән эшләү: лирик геройның хисләрен белдерә торган сурәтләү чараларын билгеләү, әсәрдән тел-сурәтләү чараларын табу, аларның мәгънәләрен аңлау һәм тексттагы әһәмиятен билгеләү. Үткән материалны ныгыту: сорауларга телдән җаваплар бирү
7	XIX гасыр әдәбияты. Мәгърифәтчелек хәрәкәте (4 сәгать)	XIX гасыр әдәбиятына гомуми күзәтү. Мәгърифәтчелек хәрәкәте	1	Уку: мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Уку әңгәмәсе: язучының биографиясе белән танышу, әһәмиятле вакыйгаларны билгеләү, тарихи-әдәби барышның төп этапларына аерып күрсәтү, укылган әсәрнең эчтәлеген буенча сорауларга җаваплар бирү, текстның эчтәлеген һәм формасы белән бәйләп сораулар формалаштыру. Әдәби әсәр текстты белән эш: сюжет һәм композиция төзелешендәге үзенчәлекләрне тасвирлап бирү, әдәби әсәрдә вакыйгалар үстерелешен этабын табу, әсәрнең төп героена бәя бирү. Текстны сөйләү: план буенча кыскача сөйләү. Әдәби-теоретик төшенчәләргә үзләштерү. Үткән материалны ныгыту: сорауларга телдән җаваплар бирү. Ижади эш: сочинение язучы
		Дөнъяви хисләр җырчысы. (Г. Кандалый иҗаты. «Сәхипҗәмал» поэмасы)	1	
		Татар халкының олуг шәхесе (Кәюм Насыри эшчәнлеген. «Кырык бакча» хикәяләре)	1	
		Гыйлемлек – бәхет ачкычы (М. Акъегетзадә «Хисаметдин менла» повестенда заман герое)	1	
8	XX гасыр башы әдәбияты (9 сәгать)	XX гасыр башы әдәбиятына гомуми күзәтү.	1	Уку: мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Язучының биографиясе белән танышу. Уку әңгәмәсе: тарихи-әдәби барышның төп этапларына аерып күрсәтү, укылган текстның эчтәлеген буенча сорауларга җаваплар, текстның эчтәлеген һәм формасы белән бәйләп сораулар формалаштыру. Әдәби әсәр текстты белән эшләү: әдәби әсәрдә геройларның позицияләрен аеру, укылган әсәрнең темасын, проблемасын, идея-эмоциональ эчтәлеген билгеләү, геройның хисләрен белдерә торган сурәтләү чараларын билгеләү, сәнгатьчелек чараларын тексттан табу, аларның мәгънәләрен аңлау һәм тексттагы әһәмиятен билгеләү. Әдәби-теоретик төшенчәләргә
		«Әйдә, халыкка хезмәткә...» (Г. Тукай эшчәнлеген һәм иҗаты. «Милләткә», «Милли моңнар» шигырьләре)	1	
		Гөрләгән сулар ни сөйли? (Дәрдемәнд (Закир Рәмиевнең) тормышы һәм иҗаты. «Видагъ» «Гөрләгән сулар» шигырьләре)	1	
		Милләтнең таңы кайчан атар? (С. Рәмиев тормышы һәм иҗаты. «Таң вакыты», «Мин» шигырьләре)	1	

		Хатын-кыз – милли яшәеш сакчысы (Г. Исхакый тормышы һәм ижаты. «Сөннәтче бабай» хикәясе)	1	үзләштерү Декламацияләү: текстны сәнгатьле итеп яттан сөйләү. Ижади эш башкару: сочинение язу. Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү өчен булган сорауларга телдән җавап бирү.
		Татар тормышын яңарышка әйдәүче әдип (Ф. Әмирхан тормышы һәм ижаты. «Хәят» повесте)	1	
		Хәятнең гүзәл хәяте (Ф. Әмирханның «Хәят» повесте)	1	
		Хыял иркәндәчәк аткан мәхәббәт (М. Фәйзинен «Галиябану» драмасы)	1	
		Саф хисләр акчага сатылмый. (М. Фәйзинен «Галиябану» драмасы). Үткән материалны кабатлау	1	
9	1920-1930 еллар әдәбияты (1 сәгать)	1920-1930 еллар әдәбиятына гомуми күзәтү. Һади Такташның «Мәхәббәт тәүбәсе» поэмасы	1	Уку: мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Уку әңгәмәсе: тарихи-әдәби барышның төп этапларына ырып күрсәтү, язучының биографиясе белән танышу. Әдәби әсәр текстны белән эшләү: укылган әсәр эчтәлегенә буенча сорауларга җаваплар бирү, әдәби әсәрләрененң язылу вакыты, аларда сурәтләнгән чор һәм әсәрдә күтәрелгән проблемаларны чагыштыру, әсәрнең төп фикерен ачыклау, вакыйгалар эзлеклелеген билгеләү, геройга бәя бирү, автор позициясен ачыклау, әсәрдән тел-сурәтләр чараларын табу, аларның мәгънәләрен аңлау һәм тексттагы әһәмиятен билгеләү. Әдәби әсәрне интерпретацияләү. Әдәби-теоретик төшенчәләрен үзләштерү. Декламацияләү: текстны сәнгатьле итеп яттан сөйләү. Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән җавап бирү. Ижади эш: сочинение язу
10	Бөек Ватан сугышы чоры	Бөек Ватан сугышы чоры әдәбиятына гомуми	1	Уку әңгәмәсе: тарихи-әдәби барышның төп этапларына ырып күрсәтү, язучының

	эдәбияты (1941-1945еллар) (2 сәгать)	күзәтү (М. Жәлилижаты. «Моабит дәфтәрләре»: «Жырларым», «Кичер, илем» шигырьләре)		биографиясе белән танышу. Уку: әсәрләргә сәнгатьле итеп уку. Әдәби әсәр тексти белән эшләү: әдәби әсәрләргәң язылу вакыты, аларда сурәтләнгән чор һәм әсәрдә күтәрелгән проблемаларны чагыштыру, укылган әсәр эчтәлегә буенча сорауларга җаваплар бирү, лирик геройның хисләрен белдерә торган сурәтләр чараларын билгеләү, сәнгатьлелек чараларын тексттан табу, аларның мәгънәләрен аңлау һәм тексттагы әһәмиятен билгеләү. Әдәби әсәргә автор фикерен сәнгатьчә җиткерүе буларак кабул итү. Хикәяләү: укылган әсәр эпизодлары һәм өлешләргә буенчата сирлап сөйләү (сүз белән сурәт тудыру). Декламацияләү: текстны сәнгатьле итеп яттан сөйләү. Үткән материалны ныгыту: сорауларга телдән җавап бирү. Тикшерү эше: тест биремнәрен үтәү
		Шагыйрь һәм яугир язмышы (Ф. Карим ижаты. «Кыр казы» шигыре)	1	
11	1960-1980 еллар әдәбияты (1 сәгать)	1960 – 1980 еллар прозасына гомуми күзәтү	1	Уку әңгәмәсе: тарихи-әдәби барышның төп этапларына арып күрсәтү, язучының биографиясе белән танышу. Әсәрләргә уку. Әдәби әсәр тексти белән эшләү: укылган әсәр эчтәлегә буенча сорауларга җаваплар бирү, геройның хисләрен белдерә торган сурәтләр чараларын билгеләү, сәнгатьлелек чараларын тексттан табу, аларның мәгънәләрен аңлау һәм тексттагы әһәмиятен билгеләү. Телдән сөйләү өчен тезис план төзү. Әдәби-теоретик төшенчәләргә үзләштерү. Проект эше: проект эшен башкару өчен материал җыю һәм системалаштыру, фикер алышу, проект эшен башкару, телдән чыгыш ясау. Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән җавап бирү. Тикшерү эше: тест биремнәрен үтәү
		Илгә килгәнне иң белән күтәр (А. Гыйләҗевнең «Өч аршын җир» повесте)	1	
12	1960-1980 еллар шигърияте	1960-1980 еллар шигъриятенә күзәтү.	1	Уку әңгәмәсе: тарихи-әдәби барышның төп этапларына арып күрсәтү, язучының

	(2 сәгать)	Гамьле дөнья тудырган хисләр ташкыны (Р. Фәйзуллинның «Нюанслар иле»: «Чынлык», «Вакыт», «Көзге яңгыр», «Язгы кәеф», Р. Харисның «Ак сөлге», И. Юзеевның «Калдыр, аккош, каурыңны» шигырьләре)	1	биографиясе белән танышу. Әсәрләрне уку. Әдәби әсәр тексты белән эшләү: укылган әсәр эчтәлегенә буенча сорауларга җаваплар бирү, геройның хисләрен белдерә торган сурәтләр чараларын билгеләү, сәнгатьлелек чараларын тексттан табу, аларның мәгънәләрен аңлау һәм тексттагы әһәмиятен билгеләү. Телдән сөйләү өчен тезис план төзү. Әдәби-теоретик төшенчәләрне үзләштерү. Декламацияләр: текстны сәнгатьле итеп яттан сөйләү. Ижади эш: сочинение язу. Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән җаваплар бирү
13	1960-1980 еллар драматургиясе (2 сәгать)	1960-1980 еллар драматургиясе. Туфан Миннуллинның «Дуслар жыелган жирдә» драмасы. Әкият эченә яшерелгән хакыйкат (Т. Миннуллинның «Дуслар жыелган жирдә» драмасында җәмгыятькә тәнкыйди караш)	1 1	Уку: мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Әдәби әсәр тексты белән эшләү: укылган әсәр эчтәлегенә буенча сорауларга җаваплар бирү, укылган әсәрнең темасын, проблемасын, идея-эмоциональ эчтәлеген билгеләү, геройның хисләрен белдерә торган сурәтләр чараларын билгеләү, сәнгатьлелек чараларын тексттан табу, аларның мәгънәләрен аңлау һәм тексттагы әһәмиятен билгеләү. Өңгәмәдә катнашу
14	XX гасыр ахыры – XXI гасыр башында татар әдәбияты (1 сәгать)	Янып калсын гомерең маяк булып... М. Җәлил (Р. Миннуллинның «Һәйкәлләрне тыңлыйк!»), И. Ихсанованың «Кеше булса...» шигырьләре)	1	Уку өңгәмәсе: тарихи-әдәби барышның төп этапларына ерып күрсәтү. Уку: мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Әдәби әсәр тексты белән эшләү: укылган әсәр эчтәлегенә буенча сорауларга җаваплар бирү, укылган әсәрнең темасын, проблемасын, идея-

				эмоциональ эчтәлеген билгеләү, геройның хисләрен белдерә торган сурәтләү чараларын билгеләү, сәнгатьлелек чараларын тексттан табу, аларның мәгънәләрен аңлау һәм тексттагы әһәмиятен билгеләү. Өңгәмәдә катнашу. Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән җавап бирү
15	Хәзерге татар әдәбияты (1 сәгать)	Күктә кояш балкып-балкып яна (А. Әхмәтҗалиева. «Кайтаваз»; Р. Мөхәммәтшин. «Август азагы», «Күктә кояш балкып-балкып яна»)	1	Уку: мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Уку әңгәмәсе: тарихи-әдәби барышның төп этапларына аерып күрсәтү. Әдәби әсәр текстны белән эшләү: укылган әсәр эчтәлегенә буенча сорауларга җаваплар бирү, укылган әсәрнең сюжетын темасын, проблемасын, идея-эмоциональ эчтәлеген билгеләү, геройның хисләрен белдерә торган сурәтләү чараларын билгеләү, сәнгатьлелек чараларын тексттан табу, аларның мәгънәләрен аңлау һәм тексттагы әһәмиятен билгеләү
16	Нәтиҗәләр чыгару (1 сәгать)	Үткән материалны кабатлау. Нәтиҗәләр чыгару	1	Комплекслы кабатлау. Гомумиләштерү, сорауларга җаваплар бирү. Контроль тест биремнәрен үтәү

ПОУРОЧНОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ

5 класс

№ п/п	Наименование разделов и тем программы	часы	Дата изуч.		Электронные (цифровые) образовательныересурс ы
		всего	план	факт	
Мифы (2ч.)					
1	Мифы. Понятие о мифе. Происхождение мифов, их классификация. Татарские народные мифы	1			
2	Мифы: «Жил иясе жил чыгара», («Откуда появляется ветер»), «Тавык» («Курица»).	1			
Устное народное творчество (3ч.)					
3	Устное народное творчество как народное достояние. Особенности фольклорных произведений. Основные жанры фольклора. Отображение национального характера в сказках.	1			https://tatartelem.blogspot.com/p/blog-page_16.html
4	Сказки, виды сказок. «Хэйләкэртөлке» («Хитрая лиса»), «Өчкыз» («Три дочери»)	1			
5	Татарские народные сказки: «Ак бүре» («Белый волк»)	1			
Предания и легенды (3ч.)					
6	Предания и легенды. Особенности жанра. Отличие легенд от преданий. Легенды: «Зөһрәкыз» («Девушка Зухра»).	1			https://tatartelem.blogspot.com/p/blog-page_87.html

7	«Кәккүк каян барлыкка килгән» («Откуда появилась кукушка»), «Ни өчен ләйсән яңгыр бака авызында энжегә, елан авызында агуга әйләнгән» («Во рту жабы жемчуг, а в пасти змеи яд»)	1			
8	Предания: «Шәһәрнигә Казан дипаталган» («Почему город назвали Казанью»), «Тургай моңы» («Печаль жаворонка»)	1			literatura/library/2013/03/12/rivayat-hm-legendalar
Малые жанры устного народного творчества(2ч.)					
9	Малые жанры устного народного творчества.Загадки. Пословицы и поговорки	1			https://nsportal.ru/detskiy-sad/raznoe/2016/09/19/tab yshmaklar
10	Проектная работа по малым жанрам устного народного творчества	1			
Татарская литература(4ч.)					
11	Литературная(авторская) сказка. Фольклорные традиции в литературной сказке. Художественный вымысел литературной сказки.	1			https://mon.tatarstan.ru/razrabotki-urokov-po-
12	Г. Тукай. «Шүрәле» («Шурале»). Мифологический сюжет сказки. Поэтические особенности сказки-поэмы. Художественный смысл сказки.	1			rodmu-tatarskomu-yaziku-i.htm https://tatartelem.blogspot.com/p/blog-page_16.html
13	Образ Шурале в искусстве. Ознакомительная информация о балете «Шурале».				
14	Р. Миннуллин. «Бүренәң кешеләр белән дуслашуы турында кечкенә әкият» («Сказка о Волке, который дружил с людьми»).Прием нонсенса в сказке	1			
Проза(7ч.)					
15	Эпические произведения, их особенности. Жанр рассказа. Ф. Яруллин. «Кояштагы тап» («Пятно на солнце»).	1			https://mon.tatarstan.ru/razrabotki-urokov-po-

16	Ф. Яруллин. «Кояштагы тап» («Пятно на солнце»). Анализ	1			
17	«Зәңгәр күлдә ай коена» («Луна купается в голубом озере»). Тема нравственности. Понятия честности, милосердия, взаимовыручки и взаимоподдержки				
18	Фольклорные мотивы в литературном произведении. Ф. Амирхан. «Ай өстендәге Зөһрә кыз» («Девушка Зухра на Луне»). Победа добра над злом. Система образов в сказке, символические образы.	3			https://mon.tatarstan.ru/razrabotki-urokov-po-rodnomu-tatarskomu-yaziku-i.htm
19	Творчество Дарменда. «Богдай» («Пшеница»). Нравственный смысл рассказа: духовное богатство и роль человека в обществе	1			https://infourok.ru/drdennd-iatin-yrn-buencha-prezentaciya-2048424.html
20	Г. Сабитов. «Урман кызы Таңсылу» («Лесная девушка Тансылу»). Единство человека и природы. Красота природы. Повторение пройденной темы	1			https://infourok.ru/gabdelhaji-sabitov-ixatynda-tabigat-temasy-4478719.html
21.	Сочинение на основе личных впечатлений	1			
Басня(2ч.)					
22	Жанр басни. Особенности жанра. Герои, композиция. Г. Тукай. «Умарта корты һәм чебеннәр» («Пчела и мухи»).	1			https://ypok.pf/library/majit_gafuri_sarikni_kem_a_shagan_masale_083813.html
23	А. Исхак. «Карт имән белән яшь егет» («Старый дуб и молодой парень»)	1			https://infourok.ru/otkritiy-urok-po-literaturnomu-chteniyu-tat-na-temu-

Лирически епроизведения (7ч.)					
24	Лирика, особенности лирических произведений. Г. Тукай. «Туган жиремә» («Родной земле»), «Пар ат» («Пара лошадей»), («Жәй көнендә» («Летним днем»). Особенности пейзажной лирики. Воспевание родной земли	1			
25	Жизнь и творчество М. Джалиля. «Кызыл ромашка» («Красная ромашка»), «Яулык» («Платок»), «Дуска» («Другу»), «Имән» («Дуб»). Восхваление храбрости и мужества советского солдата. Чувство долга перед Родиной	1			
26	Творческая работа: рассказ по картине Х. Якупова «Хөкем алдыннан» («Перед приговором»)	1			
27	М. Аглямов. «Матурлык минем белән» («Красота всегда со мной»). Тема красоты	1			https://kopilkaurokov.ru/practice/presentation/presentation-at-siya-uroka-na-temu-maturlyk-miniem-biel-n
28	Г. Авзал. «Матурлык элим» («В поисках красоты»). Эстетическое восприятие мира	1			http://maydan.tatar/min-chehekler-jyyam-il-tuena/
29	Р. Миннуллин. «Әни, мин көчекүрдем» («Мама, я видел щенка»), «Олы булсам...» («Когда я стану взрослым...»). Детская мечта. Чувства сострадания и милосердия	1			https://infourok.ru/otkritiy-urok-rminullinni-ni-min-kchek-krdemshigirend-kesheleklelek-siyfatlari-2503119.html
30	Ш. Галиев. «Һәркем әйтә дәрәсен» («Каждый говорит правду»), «Тагын бер «рәхмәт» («Еще одно «спасибо»).	1			https://multiurok.ru/tests/s-hagyir-sh-uk-t-galiev-izhatyn-oir-nu-tatar-m-kt-benen-5-nche-syinyfy-ochen.html

Драматические произведения(4ч.)					
31.	Драматические произведения.Т. Миннулин. «Гафияттурындаэкият» («Сказка о Гафияте»).	1			https://infourok.ru/tufan-minullin-gafiyat-turinda-kiyat-dres-plani-856255.html
32	Драматические произведения.Т. Миннулин. «Гафияттурындаэкият» («Сказка о Гафияте»). Фольклорноеначало в произведении. Сказочныеперсонажи				https://infourok.ru/tufan-minullin-gafiyat-turinda-kiyat-dres-plani-856255.htm
33	Драматические произведения.Т. Миннулин. «Гафияттурындаэкият» («Сказка о Гафияте»). Фольклорноеначало в произведении. Сказочныеперсонажи				
34	Повторение пройденного материала.Подведениеитогов	1			
	ОБЩЕЕ КОЛИЧЕСТВО ЧАСОВ ПО ПРОГРАММЕ	34			

6 сыйныф

№ п/п	Наименование разделов и тем программы	Кол-вочасов		Дата провед.		Электронные (цифровые)
		всего	Конт р.раб .	план	факт	
ВВЕДЕНИЕ (1ч.)						
1.	Гимн. Гимн России. Гимн Татарстана.	1				https://www.youtube.com/watch?v=YxB-
Раздел2.УСТНОЕ НАРОДНОЕ ТВОРЧЕСТВО. Песни (3ч.)						

2.	Татарские народные песни. Песни: «Иске кара урман» («Старый дремучий лес»), «Гөлжамал» («Гульджамал»), «Татарстан кызлары» («Девушки Татарстана»).	1				https://pinkamuz.pro/search/Народные%20татарские%20песни?ysclid=lluw3k9kdh591975989
3	Татарские народные песни, их классификация (лирические, исторические, игровые и обрядовые песни, частушки). Поэтические особенности народных песен, образы и приёмы их создания. Роль песни в жизни людей.	1				
4	Проектная работа.	1	1			
Раздел3. ТАТАРСКАЯ ЛИТЕРАТУРА (10ч.)						
5.	Образ в лирическом произведении. Средства выражения переживаний лирического героя. Р. Ракипов «Мин яратам сине, Татарстан» («Я люблю тебя, Татарстан!»). Образ Родины. Чувства гордости и любви к родному краю.	1				http://gabdullatukay.ru/works/poem/1909/tugan-avyl/?ysclid=lluw7f1r7b464866847
6	Ф. Яруллин «Туганягыкирэккешегә» («Человеку нужна Родина»). Высокие чувства лирического героя к Родине.	1				https://chelny-rt.ru/news/ədəbi-hazina/tugan-yagy-kirk-kesheg
7	Р. Валиева «Гүзэлжирем» («Прекрасная моя Родина»)	1				
8	Дардменд «Кил, өйрән» («Давай учись»). Роль родного языка в жизни человека. Понимание необходимости изучения других языков. Борьба за чистоту языка.	1				literatura/library/2022/03/07/f-yarullin-sez-in-guzl-keshe-iknsez-9-syynyf
9	Р. Файзуллин «Туган тел турындабершигырь» («Стихотворение о родном языке»). Р. Файзуллин «Гадиләргә гимн» («Гимн простым»). Смысл жизни и место человека в обществе. Чувство уважения к человеку труда.	1				https://shigrivat.ru/authors/fatyhkarim/50?ysclid=lluwft5v3o780720435
10	Ф. Яруллин «Сезингүзэлкешеикәнсез» («Вы самый прекрасный человек»). Образ учителя в литературе. Отношение к нему лирического героя	1				
11	Ф. Карим «Ватанымөчен» («За Родину»). Патриотизм в произведении. Образ защитника родины. «Сибәлидә, сибәли» («Моросит и моросит»). Картины природы, их роль в	1				

	создании образа, усиление психологизма					
12	Л. Лерон «Фашист очыпүтте» («Фашист пролетел»). Картины военного времени. Трагизм. Образ врага	1				https://www.youtube.com/watch?v=vHD2KSgPknk&ysclid=lluwm4wow0247132008
13	Ш. Галиев «Пәрәмәч» («Перемяч»). Приёмы создания комичности в лирическом произведении	1				
14	Х. Такташ «Әй, жырлыйсыкиләшушыжырны» («Так хочется спеть эту песню»). Образ малой родины. Ностальгия по прошлому, счастливому детству.	1				https://tt.wikibooks.org/wiki/«П и-би-би-бип...»_(Такташ)
Раздел.4. Образная система произведений (19ч.)						
15	К. Насыри «Әбугалисина» («Авиценна»). Образ Авиценны.необходимости обществу знания, которое служит благородным целям.	1				https://studfile.net/preview/8827683/page:35/ http://svkbk.narod.ru/index/0-10
16	К. Насыри «Әбугалисина» («Авиценна»). Фантастический сюжет в повести. Просветительские идеи в произведении. Олицетворение добра и зла. Утверждение идеи.	1				
17	Аллегорическая образность. Г. Рахим «Язәкиятләре» («Весенние сказки»). Условность и аллегорическая образность.	1				https://nsportal.ru/shkola/rodnoy-yazyk-i-l
18	И. Гази «Кояшартыннанкиткәнтургай» («В поисках солнца»).Условность и аллегорическаяобразность.	1				
19	Особенности образной системы в автобиографических произведениях. Г. Тукай «Исемдәкалганнар» (отрывок из автобиографической повести) («Мои воспоминания»).	1				https://tugan-tel.tatar/adabiyat/proza/Gabdulla_Tukai/isemda_kalgannar.php
20	Образ маленького Тукая. Условность воспоминаний литературного героя.	1				
21	Творческая работа по картине. Сочинение. Л. Фаттахова «Кечкенә Апуш һәм Сәгъди абзый»	1	1			

22	Образная система в биографических произведениях. Биографическое произведение. А. Файзи «Тукай» («Тукай») (отрывки).	1				https://magarif-uku.ru/tt/a-fayzinen-
23	Образная система в биографических произведениях. Биографическое произведение..А. Файзи «Тукай» («Тукай») (отрывки).	1				
24	А. Файзи «Тукай» («Тукай») (отрывки). Образ поэта в романе. Судьба Тукая. Особенности жанра	1				
25	Образность в жанре рассказа и повести. Г. Ибрагимов «Алмачуар» («Чубарый»).	1				https://kopilkaurokov.ru/procovnyn almachuar khik iasie buienc ha d ries eshk rtm sie?ysclid=lluxaoo7bc985380254
26	Г. Ибрагимов «Алмачуар» («Чубарый»). Система образов в рассказе. Любовь героя произведения к лошади	1				https://kopilkaurokov.ru/procovnyn almachuar khik iasie buienc ha d ries eshk rtm sie?ysclid=lluxaoo7bc985380254
27	Г. Ибрагимов «Алмачуар» («Чубарый»). Психологизм в раскрытии характеров литературных героев. Образ татарской деревни. Нравственные устои татарской деревни.	1				https://kopilkaurokov.ru/procovnyn almachuar khik iasie buienc ha d ries eshk rtm sie?ysclid=lluxaoo7bc985380254
28	А. Еники «Матурлык» («Красота»). Духовная красота человека.	1				https://kopilkaurokov.ru/procovnyn almachuar khik iasie buienc ha d ries eshk rtm sie?ysclid=lluxaoo7bc985380254
29	А. Еники «Матурлык» («Красота»). Духовная красота человека. Любовь между матерью и сыном. Образ Бадретдина. Любовь между матерью и сыном. Образ Бадретдина.	1				https://kopilkaurokov.ru/procovnyn almachuar khik iasie buienc ha d ries eshk rtm sie?ysclid=lluxaoo7bc985380254
30	Р. Мухаммадиев «Беренчеумырзая» («Первый подснежник»). Образ природы. Бережное отношение к природе. Связь поколений. Чистота помыслов.	1				https://kopilkaurokov.ru/procovnyn almachuar khik iasie buienc ha d ries eshk rtm sie?ysclid=lluxaoo7bc985380254
31	М. Галиев «Жиңәсемкилде» («Хотел победить»). Понятие чести, справедливости, уважения.	1				https://kopilkaurokov.ru/procovnyn almachuar khik iasie buienc ha d ries eshk rtm sie?ysclid=lluxaoo7bc985380254
32	Образная система в лиро-эпических произведениях. М. Джалиль «СандугачҺәмчишмә» («Соловей и родник»). Восхваление храбрости и мужества советского солдата. Образы природы. Жанр баллады.	1				https://magarif-uku.ru/teachers-room/musa-jelilnen-sandugach-hem-chishme/

33	Особенности образной системы в произведениях драмы. Г. Камал «Беренче театр» («Первый театр»). Комический характер конфликта в произведении. Приёмы воссоздания комичности образов. Просветительские идеи в	1				https://infourok.ru/6_klass_dbiyat_g.kamal_berenche_teatr_dres_plany-183316.htm?ysclid=llv03yaedo579610058
Раздел 5. Подведение итогов (1 ч.)						
34	Повторение пройденного материала.	1				
	ОБЩЕЕ КОЛИЧЕСТВО ЧАСОВ ПО ПРОГРАММЕ	34	2			

7 сыйныф

№ п/п	Наименование разделов и тем программы	Кол- во ч.в	Дата изуч.		Электронные (цифровые)образовательныересурсы
		всего	план	факт	
Устное народное творчество (1)					
1.	Баит – оригинальный жанр татарского фольклора. Баиты как жанр устного народного творчества. Особенности жанра. Виды баитов. Исследователи устного народного творчества (Г. Тукай, Г. Ибрагимов, Х. Ярми и другие.Баиты: «Сак-Сок бәете» («Баит о Сак-Соке»).	1			https://tatartelem.blogspot.com/p/blog-page_16.html
Жанр рассказа. Особенности жанра рассказа(4)					
2	Ш. Камал «Буранда» («В метель»). Приёмы эмоционального воздействия на читателя	1			https://ypok.pф/library/shərif
3.	Ш. Камал «Буранда» («В метель»). Образ матери	1			

4	И. Гази «Ак сирень» («Белая сирень»). Первая любовь и связанные с ней переживания героя. Чувство разочарования. Символическое содержание пейзажных образов.	1			https://nsportal.ru/shkola/rodnoy-inen-ak-siren-srend-pamyatnykh-shkolyak
5	Р. Галиуллин «Сәлам» («Привет»). Противопоставление внешней красоты духовному богатству человека. Ложь и разочарование.	1			https://magarif-uku.ru/teachers-room/tugan-yagym-yashel-bishek/
Жанр повести. Особенности жанра (6)					
6	Г. Баширов «Туганягым – яшелбишек» («Родимый край – зелёная колыбель») (отрывки). Образ жизни татарского народа.	1			https://magarif-uku.ru/teachers-room/tugan-yagym-yashel-bishek/
7	Г. Баширов «Туганягым – яшелбишек» («Родимый край – зелёная колыбель») (отрывки). Духовное богатство человека, нравственные принципы. Изображение национальных традиций и обычаев.	1			https://magarif-uku.ru/teachers-room/tugan-yagym-yashel-bishek/
8	Г. Баширов «Туганягым – яшелбишек» («Родимый край – зелёная колыбель») (отрывки). Автобиографизм повести. Фольклоризм в литературе.	1			https://nsportal.ru/shkola/inostrannye-yazyki/drugie-yazyki/library/2014/05/12/mokhmmmt-mhdiev-bez-kyryk-berenche-el
9	М. Магдеев «Без – кырыкберенче ел балалары» («Мы – дети сорок первого года») (отрывки). Изображение трудностей военных и послевоенных лет.	1			https://nsportal.ru/shkola/inostrannye-yazyki/drugie-yazyki/library/2014/05/12/mokhmmmt-mhdiev-bez-kyryk-berenche-el
10	М. Магдеев «Без – кырыкберенче ел балалары» («Мы – дети сорок первого года») (отрывки). Образ подростка.	1			https://nsportal.ru/shkola/inostrannye-yazyki/drugie-yazyki/library/2014/05/12/mokhmmmt-mhdiev-bez-kyryk-berenche-el
11	М. Магдеев «Без – кырыкберенче ел балалары» («Мы – дети сорок первого года») (отрывки). Образ подростка	1	1		https://nsportal.ru/shkola/inostrannye-yazyki/drugie-yazyki/library/2014/05/12/mokhmmmt-mhdiev-bez-kyryk-berenche-el
Роман. Жанровые особенности(4)					
12	И. Гази «Онытылмаселлар» («Незабываемые годы»). Проблематика романа. Отражение славного пути страны в её историческом развитии.	1			https://nsportal.ru/shkola/inostrannye-yazyki/drugie-yazyki/library/2014/05/12/mokhmmmt-mhdiev-bez-kyryk-berenche-el
13	И. Гази «Онытылмаселлар» («Незабываемые годы»). Система образов	1			https://nsportal.ru/shkola/inostrannye-yazyki/drugie-yazyki/library/2014/05/12/mokhmmmt-mhdiev-bez-kyryk-berenche-el
14	И. Гази «Онытылмаселлар» («Незабываемые годы»). Система образов	1			https://nsportal.ru/shkola/inostrannye-yazyki/drugie-yazyki/library/2014/05/12/mokhmmmt-mhdiev-bez-kyryk-berenche-el
15	И. Гази «Онытылмаселлар» («Незабываемые годы»). Отражение славного пути страны в её историческом развитии.	1			https://nsportal.ru/shkola/inostrannye-yazyki/drugie-yazyki/library/2014/05/12/mokhmmmt-mhdiev-bez-kyryk-berenche-el

Жанр драмы (3)					
16	Т. Миннуллин «ЭлдермештэнЭлмэндэр» («Старик Альмандар из Альдермыша»). Образ сильного человека в произведении.	1			https://www.youtube.com/watch?v=UXfg6Mkqhgo&ysclid=llw9weripr948967784
17	Т. Миннуллин «ЭлдермештэнЭлмэндэр» («Старик Альмандар из Альдермыша»). Философские основы понятий жизни и смерти, ответственности перед обществом, честности, уважения к своему прошлому, вера в будущее.	1			https://www.youtube.com/watch?v=UXfg6Mkqhgo&ysclid=llw9weripr948967784
18	Т. Миннуллин «ЭлдермештэнЭлмэндэр» («Старик Альмандар из Альдермыша»). Аллегория и условность. Конфликт как основа сюжета драматического произведения. Тип конфликта	1			https://www.youtube.com/watch?v=UXfg6Mkqhgo&ysclid=llw9weripr948967784
Жанры лирики: пейзажная, философская, гражданская, интимная лирика (12ч.)					
19	Х. Туфан «Агыла да болыт, агыла...» («Плывут облака»), «Кайсыгызныңкулыжылы?» («У кого руки теплее»)	1			https://shigriyat.ru/authors/tufan/32?ysclid=llw9xfh789318304016
20	Х. Туфан. Богатство и многообразие человеческих чувств и переживаний. Отношение поэта к родному языку.	1			http://gabdullatukay.ru/works/poem/1910/jeige-tan-hatirese/?ysclid=llw9y3d1lc316243275
21	Г. Тукай «Жэйгетанхатиресе» («Летняя заря»). Образы природы	1			http://gabdullatukay.ru/works/poem/1910/jeige-tan-hatirese/?ysclid=llw9y3d1lc316243275
22	С. Хаким «Букурлар, бууэннәрдә» («На этих лугах, в этих долинах»). Образ родного края, мифологизация образа родины. Чувство гордости и восхищения великими личностями татарского народа.	1			https://pedportal.net/starshie-klassy/rodnoy-yazyk-i-literatura/tema-ldquo-obraz-rodno-go-kraya-v-poezii-sibgata-hakima-rdquo-251609?ysclid=llw9zxxgw2j33936825
23	Г. Авзал «Бу – Ватан» («Это – Родина»). Национальный образ народа.	1			https://mybiblioteka.su/tom2/8-1135.html?ysclid=llwa0xtsmc221532193
24	Н. Арсланов «Халкыма» («Моему народу»). Чувство гордости за свой народ, историю и культуру	1			http://gabdullatukay.ru/works/poem/1910/jeige-tan-hatirese/?ysclid=llw9y3d1lc316243275
25	Р. Гаташ «Татар китабы» («Татарская книга»). Исторические личности татарского народа. Трагизм их судьбы. Книга – духовное богатство, символ красоты и вечности.	1			https://nsportal.ru/shkola/rodnoy-yazyk-i-literatura/library/2014/01/17/keshe-kaychan-matur-bula
26	Р. Файзуллин «... Жыякеше» («... Человек копит»). Смысл бытия. Сущность человека.	1			http://maydan.tatar/kozde-ber-mel/?ysclid=llwa7h5fn411590366
27	Р. Харис «Кеше кайчанматур» («Чем красив человек»). Внутренняя красота человека.	1			http://gabdullatukay.ru/works/poem/1910/jeige-tan-hatirese/?ysclid=llw9y3d1lc316243275
28	М. Мирза «Көздәбермәл» («Одно мгновение осени»), «Моң» («Печаль»). Роль природы в раскрытии чувств и переживаний лирического героя. Долг перед родителями. Благословление родителей.	1			https://www.youtube.com/watch?v=lrIkLkrF6Jc&ysclid=llwa9otr1n269483274

29	Г. Мурат «Туган тел» («Родной язык»). Уважение к истории своего народа, чувство ответственности за сохранение родного языка.	1			https://www.youtube.com/watch?v=UXfg6Mkqh-qo&ysclid=llw9weripr948967784
30	Сочинение «Минем яратканшагыйрем»	1			
Лиро-эпические жанры литературы(2ч.)					
31	Жанр поэмы. Особенности поэмы. Жанр стихотворения в прозе. Особенности жанра. Р. Файзуллин «Сәйдәш» («Сайдаш»). Поэма о жизни и творчестве известного татарского композитора С. Сайдашева. Противоречия в судьбе композитора.	1			https://kazanutlary.ru/news/shigri-mizgel/ravil-fyzullinny-sydsh-poemasynnan-zek?ysclid=llwaak9s72227576106
32	Г. Кутуй «Сагыну» («Ностальгия»). Чувства любви к Родине, гордости за свой народ, надежда и вера в благополучное возвращение, раскрывающие чувство тоски по родной земле	1			https://kazanutlary.ru/news/shigri-mizgel/ravil-fyzullinny-sydsh-poemasynnan-zek?ysclid=llwaak9s72227576106
33	Жанр нэсэр. Г. Кутуй «Сагыну» («Ностальгия»). Чувства любви к Родине, гордости за свой народ, надежда и вера в благополучное возвращение, раскрывающие чувство тоски по родной земле.	1			https://kitaphane.tatarstan.ru/tat/kutui/sagyny.htm?ysclid=llwabejv2546012726 https://pedportal.net/starshie-klassy/rodnoy-yazyk-i-literatura/g-kutuyny-quot-sagynu-quot-n-seren-analiz-237017?ysclid=llwabzclpm291793323
34	Повторение пройденного материала.Подведение итогов	1			
ОБЩЕЕ КОЛИЧЕСТВО ЧАСОВ ПО ПРОГРАММЕ		34	1		

8 сыйныф

№ п/п	Наименование разделов и тем программы	Кол-во ч.	Дата изуч.		Электронные (цифровые)образователь ныересурсы
		всего	По плану	факт	
Устное народное творчество (4ч.)					

1	Устное народное творчество. Дастан «Идегэй»	1			https://nsportal.ru/shkola/rodnoy-yazyk-i-literatura/library/2023/02/22/viii-svynyfta-idegy-dastany
2	Дастаны. Художественное своеобразие дастана. Виды дастанов.	1			
3	(«Идегей») как памятник устного народного творчества. Реальная основа произведения. Система образов в дастане.	1			
4	Дастан «Идегэй» Изображение сложного пути народа через призму масштабных событий, судеб великих исторических личностей	1			
Художественные приемы в литературном произведении (5ч.)					
5	Художественные приёмы в литературном произведении. Пейзаж в литературном произведении. Виды пейзажа. Функции пейзажа.	1			http://mararif.pf/g-beshirovnyn-jidegen-chishme-eseren/
6	Г. Баширов «Жидегэнчишмә» («Семерица») (отрывки). Нравственные истоки, традиции, обычаи, национальные черты татарского народа. Картины природы родного края.	1			https://kpfu.ru/staff_files/F1555071093/.Bayanov.lik.bashlangych.pdf
7	Г. Баширов «Жидегэнчишмә» («Семерица») (отрывки). Нравственные истоки, традиции, обычаи, национальные черты татарского народа. Картины природы родного края.	1			https://www.youtube.com/watch?v=TMEFhzTT90E
8	А. Баян «Яшьлегемнезлим» («Ищу молодость») (отрывки). Внутренний монолог героя. Картины природы. Смысловая сторона пейзажа.	1			
9	Н. Арсланов «Яз» («Весна»). Образ весенней природы. Функции пейзажа в стихотворении.	1			
Портрет как художественный прием (6ч.)					
10	Портрет как художественный приём. Функции портрета в произведении. Виды портретов: портрет-описание, портрет-сравнение, портрет-впечатление, психологический портрет.	1			
11	Н. Фаттах «Әтилсуыакаторур» («Течёт река Итиль») (отрывки). Историческая действительность	1			

	и вымысел.				
12	Н. Фаттах «Әтилсуыакаторур» («Течёт река Итиль») (отрывки). Образ жизни, традиции и обычаи народа. Портретная характеристика исторических персонажей.	1			
13	Ф. Хусни «Йөзеккашы» («Перстень»). Изображение перипетий в судьбе человека.	1			https://tt.wikipedia.org/wiki/Йөзеккашы_(спектакль)
14	Ф. Хусни «Йөзеккашы» («Перстень»). Светлые лирические чувства героев произведения. Трагический финал любви. Особенности портрета литературных героев.	1			
15	Ш. Зигангирова, «Татар кызына» («Татарской девушке»). Выразительные средства в портретной характеристике персонажа. Воспевание красоты татарской девушки.	1			https://vk.com/wall110836555_3021?ysclid=llwb8u08rq143064702
Художественная деталь в литературном произведении(5ч.)					
16	Художественная деталь в литературном произведении. Функции художественной детали. Выделительная и психологическая виды художественной детали. Образы-вещи в литературном произведении	1			
17	Творчество А. Еники «Әйтелмәгән васыять» («Невысказанное завещание»). Система образов. Проблематика повести. Потеря нравственных ориентиров в обществе.	1			https://belem.ru/node/2169?ysclid=llwbad4gul64032986
18	Творчество А. Еники «Әйтелмәгән васыять» («Невысказанное завещание»). Судьба татарской нации. Философское значение понятия «завещание». Образы-вещи в произведении. Художественная деталь в раскрытии идеи произведения	1			
19	Н. Думави «Яшьана» («Молодая мать»). Художественная деталь, символ. Роль художественной детали в характеристике героя	1			https://magarif-uku.ru/teachers-room/nejip-dumavinyash-ana-khikeyasen-oji/

20	Х. Туфан «Каеннарсарыиде» («Берёзы стали жёлтыми»). Образ ребёнка. Функции художественной детали в описании литературного образа.	1			https://nsportal.ru/shkola/rodnoy-yazyk-i-
Символ и литературное произведение (4ч.)					
21	Символ и литературное произведение. Типы символов в литературе. Художественный образ-символ. Жизнь и творчество Ф. Яруллина «Жилкэннэржилдэсынала» («Упругие паруса») (отрывки). Судьба человека. Сила воли и сильный характер. Образ сильного человека. Символизм в произведении.	1			https://nsportal.ru/shkola/rodnoy-yazyk-i-literatura/library/2016/11/13/f-yarullinnyn-zhilknr-zhild-synala-povesten
22	Ф. Яруллина «Жилкэннэржилдэсынала» («Упругие паруса») (отрывки). Образ сильного человека. Символизм в произведении.	1			https://sharlib.com/read_868104-17?ysclid=llwbfpdmm655100028
23	Роб. Ахметзянов «Гомер китабы» («Книга жизни»). Размышления о духовном мире человека. Условные образы и символы, ассоциации	1			https://sharlib.com/read_868104-17?ysclid=llwbfpdmm655100028
24	Дардменд «Кораб» («Корабль»). Изображение судьбы нации, народа в образах корабля, бури, волны и пропасти. Связь человека со Вселенной, миром, единство с природой. Символическая образность в стихотворении.	1			https://magarif-uku.ru/teachers-room/derdemendnen-korab-shigyrende-mill/
Психологизм как единство литературных приёмов (4ч.)					
25	Психологизм как единство литературных приёмов. Виды приёмов психологизма. Роль психологических приёмов в раскрытии литературных образов, идейного содержания произведения	1			
26	А. Еники «Кем жырлады?» («Кто пел?»). Образ раненного лейтенанта, его чувства и переживания в последние моменты жизни. Образ татарской песни. Психологические приемы в	1			https://belem.ru/node/2557?ysclid=llwbhz3ek74

	рассказе.				79471522
27	Сочинение «Татар әдәбиятындасугыштемасы»	1			
28	Жизнь и творчество Г. Ибрагимова «Яшыйрәкләр» («Молодые сердца») (отрывки). Противоборство старого и нового. Система образов в произведении. Идеи свободы личности. Психологические элементы в романе.	1			https://kazanutlary.ru/j-archive/journal-materials/1958-10/yashb-
Художественное время и пространство в литературном произведении (хронотоп) (6ч.).					
29	Художественное время и пространство в литературном произведении (хронотоп). Виды художественного времени, типы пространства. Хронотопические образы.	1			https://www.youtube.com/watch?v=EPNw-vUXEeo&ysclid=llwbkovez1501812760
30	Г. Исхаки «Көз» («Осень»). Две героини, две судьбы. Философское значение названия повести.	1			https://www.youtube.com/watch?v=EPNw-vUXEeo&ysclid=llwbkovez1501812760
31	Г. Исхаки «Көз» («Осень»). Художественные средства в раскрытии образов. Художественное время и пространство в повести.	1			https://www.youtube.com/watch?v=EPNw-vUXEeo&ysclid=llwbkovez1501812760
32	Творчество А. Кутуя «Тапшырылмаган хатлар» («Неотосланные письма»). Эпистолярный жанр в литературе. Проблема любви и создания семьи, её разрешение в повести	1			http://mararif.pф/gadel-kutuynyn-tapshyrylmagan-khatl/

33	Творчество А. Кутуя «Тапшырылмаганхатлар» («Неотосланные письма»). . Отношение автора к образам Галии и Искандера. Романтическое изображение нового человека. Хронотопические образы.	1			https://tatarskoecele.ucoz.ru/index/stikhotvorenija_marsel_galiev/0-68
34	М. Галиев «Кичке сурэт» («Вечерний пейзаж»). Бинарные оппозиции в определении идеи произведения. Повторение пройденного материала. Подведение итогов	1			https://www.youtube.com/watch?v=EPNw-vUXEeo&ysclid=llwbkovez1501812760
	ОБЩЕЕ КОЛИЧЕСТВО ЧАСОВ ПО ПРОГРАММЕ	34			

9 сыйныф

№	Наименование разделов и тем программы	Дата изуч.		Электр.образ.ресурсы
		По плану	факт	
Литература как искусство слова(1ч.)				
1	Литература как искусство слова. Своеобразие художественного отражения жизни в словесном искусстве. Периодизация татарской литературы			
Средневековая тюрко-татарская литература (2ч.)				
2	Средневековая тюрко-татарская литература. Литература XII – первой половины XIII веков. Особенности периода..			https://infourok.ru/g.kandalyy_iatynda_mhb_bt_temasy_sahibmal_poemasy.-458884.htm?ysclid=llwbw6bi6e931427799
3	Кул Гали «Кыйссаи Йосыф» («Сказание о Юсуфе»). Образы Юсуфа и Зулейхи. Сила			

	любви. Идеи гуманизма и справедливости. Художественное своеобразие поэмы. Связь коранических сюжетов с татарской литературой			
Литература XIII – первой половины XV веков (2ч.)				
4	Литература XIII – первой половины XV веков. Общая характеристика литературы данного периода.			https://kazanutlary.ru/j-archive/journal-materials/1996-10/kyryk-bakchadan?ysclid=llwbx8rpgl250981249
5	С. Сарай «СөһэйлвәГөлдәрсен» («Сухайль и Гульдурсун»). Идеино-эстетическое содержание поэмы, художественное своеобразие. Противопоставление любви жестокости и несправедливости.			https://nsportal.ru/shkola/rodnoy-vazyk-i-literatura/library/2014/03/08/khisametdin-menla-srend-mgriftchelek-bireleshe
Татарская литература периода Казанского ханства(2ч.)				
5	Татарская литература периода Казанского ханства. Особенности развития татарской литературы данного периода.			https://nsportal.ru/ap/library/drugoe/2012/01/24/g-tukay-izhatynda-milt-yazмышy
6	Кул Шариф «Гафилторма» («Не будь неучем»). Дидактическое содержание, назидательность литературы. Единство религиозного и светского содержания. Роль знаний в жизни человека.			https://infourok.ru/konspekt-uroka-dr-demnd-iatin-yrn-929374.html?ysclid=llwbztjgnj708822337
Татарская литература XVII века (2ч.)				
7	Татарская литература XVII века. Особенности развития татарской литературы XVII века. Суфийская литература. Нравственно-философское направление литературы.			https://infourok.ru/g.kandalyy_iatynda_mhb_bt_temasy_sahibmal_poemasy.-458884.htm?ysclid=llwbw6bi6e931427799

8	М. Колый. Хикметы. Проблематика хикметов. Духовные переживания, нравственные устои лирического героя.			https://kazanutlary.ru/j-archive/journal-materials/1996-10/kyryk-bakchadan?ysclid=llwbx8rpgl250981249
Татарская литература XVIII века (2ч.)				
9	Татарская литература XVIII века. Особенности развития татарской литературы XVIII века. Сближение литературы с жизнью народа.			https://nsportal.ru/shkola/rodnoy-vazyk-i-literatura/library/2014/03/08/khisametdin-menla-srend-mgriftchelek-bireleshe
10	Г. УтызИмяни «Гыйлемнеңөстенлегетурында» («О преимуществе знания»), «Егетбулутурында» («О мужестве»), «Татулыктурында» («О дружбе»). Назидательный характер произведений. Связь знания с трудом. Беседа о честности, справедливости, щедрости, терпении, воспитание нравственности с молодых лет.			https://nsportal.ru/ap/library/drugoe/2012/01/24/g-tukay-izhatynda-millt-yazмышy https://nsportal.ru/shkola/raznoe/library/2013/03/12/mfyzinen-galiyabanu-dramasyna-analiz
Татарская литература XIX века(4ч.)				
11	Татарская литература XIX века. Особенности развития татарской литературы в XIX веке. Просветительское движение у татар. Становление реалистической поэзии. Тематика произведений.			https://belem.ru/node/3155?ysclid=llwc44qc1s121750067

12	Творчество Г. Кандалий «Сәхипжәмал» («Сахибджамал») (отрывок). Прославление в поэме чувства великой любви. Описание красоты женщины. Взаимосвязь идейно-эстетических находок автора с развитием общественного сознания.			https://nsportal.ru/shkola/rodnoy-yazyk-i-literatura/library/2016/02/01/moabit-dftrlrenen-yazylu-hm-basylyu-tarihy
13	Жизнь и творчество К. Насыри «Кырыкбакча» («Сорок садов»). Нравственные качества. Духовная красота человека.			https://infourok.ru/f-krim-kir-kazi-urok-pofgos-971511.html?ysclid=llwc5ps3tr462785832 https://www.youtube.com/watch?v=UKqhSTXfLj4&ysclid=llwc6zuk2o491570846
14	М. Акъегетзадэ. Биография М. Акъегетзадэ. Повесть «Хисаметдинменла» («Хисаметдинменла»). Просветительские идеи в произведении. Проблема героя времени. Авторская позиция в создании образа главного героя. Просветительский реализм.			https://magarif-uku.ru/tt/ravil-fayzullin-fiker-shagvyre/ https://pandia.ru/text/78/178/40608-21.php?ysclid=llwc8urv2w283522492
Татарская литература начала XX века (ч.)				

15	Татарская литература начала XX века. Особенности татарской литературы начала XX века. Приобщение татарской литературы к достижениям восточной, русской, европейской литературы, философии и культуры.			https://magarif-uku.ru/teachers-room/drama-eserlerene-analiz-yasau/
16	Жизнь и творчество Г. Тукая. Стихотворения «Милләткә» («К нации»), «Народные напевы» («Милли моңнар»). Чувства любви и уважения к своему народу, к нации. Глубина переживаний лирического героя о судьбе татарского народа. Отражение фольклорных мотивов в творчестве поэта.			https://infourok.ru/g.kandalyy_iatynda_mhb_bt_temasy_sahibmal_poemasy.-458884.htm?ysclid=llwbw6bi6e931427799
17	Жизнь и творчество Дардменда. Стихотворения «Видагъ» («Расставание»), «Гөрләгәнсулар» («Бурлящие воды»). Тема родины. Противопоставление Отчизны родному народу.			https://kazanutlary.ru/j-archive/journal-materials/1996-10/kyryk-bakchadan?ysclid=llwbx8rpgl250981249
18	Жизнь и творчество С. Рамиева «Таңвакыты» («На рассвете»), «Мин» («Я»). Переживания лирического героя за свой народ, желание видеть его свободным, образованным, прогрессивным. Особенности романтического героя.			https://infourok.ru/g.kandalyy_iatynda_mhb_bt_temasy_sahibmal_poemasy.-458884.htm?ysclid=llwbw6bi6e931427799
19	Жизнь и творчество Г. Исхаки. Повесть «Сөннәтчебабай» («Суннатчибабай»). Нравственные качества татарского народа.			https://kazanutlary.ru/j-archive/journal-materials/1996-10/kyryk-bakchadan?ysclid=llwbx8rpgl250981249
20	Жизнь и творчество Ф. Амирхана «Хәят» («Хаят»). Противостояние культов красоты, женственности, любви с консервативной нравственностью. Глубокий лиризм переживаний главной героини. Влияние среды на формирование мировоззрения героини. Система образов			https://infourok.ru/g.kandalyy_iatynda_mhb_bt_temasy_sahibmal_poemasy.-458884.htm?ysclid=llwbw6bi6e931427799

	.			
21	М. Файзи «Галиябану». Традиционный любовный треугольник. Система образов в произведении. Конфликт. Трагическое разрешение конфликта.			https://kazanutlary.ru/j-archive/journal-materials/1996-10/kyryk-bakchadan?ysclid=llwbx8rpgl250981249
Татарская литература 1920-1930-х годов (1ч.)				
22	Жизнь и творчество Х.Такташа. “Мәхбәт тәүбәсе”	1		
Татарская литература периода Великой Отечественной войны и послевоенного времени(3ч.)				
23	Татарская литература периода Великой Отечественной войны и послевоенного времени. Особенности татарской литературы данного периода.			https://infourok.ru/g.kandalyy_iatynda_mhb_bt_temasy_sahibmal_poemasy.-458884.htm?ysclid=llwbw6bi6e931427799
24	Жизнь и творчество М. Джалиля «Моабитдәфтерләре» («Моабитская тетрадь»): «Жырларым» («Мои песни»), «Кичер, илем» («Прости, Родина»). История возвращения «Моабитских тетрадей» на родину поэта. Тема мужества и героизма. Чувства и переживания лирического героя. Поэтические приёмы в создании стихотворений.			https://kazanutlary.ru/j-archive/journal-materials/1996-10/kyryk-bakchadan?ysclid=llwbx8rpgl250981249
25	Жизнь и творчество Ф. Карима «Кырказы» («Дикий гусь»). Чувство тоски по Родине, по родным и близким.			
Татарская проза 1960-1980-х годов(1ч.)				

26	Татарская проза 1960-1980-х годов. Особенности татарской прозы данного периода. А. Гилязов «Өчаршынжир» («Три аршина земли»). Художественное осмысление национальных черт характера человека, находящегося вдали от Родины. Роль хронотопа дороги в раскрытии характера главного героя произведения.			https://shigriyat.ru/authors/ilsiyar_iksanova/565?ysclid=llwcf26j9j320979928
Татарская лирика 1960-1980-х годов(2ч.)				
27	Татарская лирика 1960-1980-х годов. Особенности татарской лирики данного периода. Творчество Р. Файзуллина «Нюанслариле» («Страна нюансов»): «Чынлык» («Действительность»), «Вакыт» («Время»), «Көзгеяңгыр» («Осенний дождь»), «Язгыкәф» («Весеннее настроение»). Философские размышления поэта о времени, истории, жизни.			https://infourok.ru/g.kandalvy_iatynda_mhb_bt_temasy_sahibmal_poemasy_-458884.htm?ysclid=llwbw6bi6e931427799
28	Творчество Р. Хариса «Ак сөлге» («Белое полотенце»). Проблема сохранения национальных традиций. Творчество И. Юзеева «Калдыр, аккош, каурыенны» («Лебединое пёрышко»).			https://kazanutlary.ru/j-archive/journal-materials/1996-10/kyryk-bakchadan?ysclid=llwbx8rpgl250981249
Татарская драматургия 1960-1980-х годов (1ч.)				
29	Татарская драматургия 1960-1980-х годов. Особенности татарской драматургии данного периода. Творчество Т. Миннуллина «Дусларжыелганжирдә» («Когда собираются друзья»). Нравственные проблемы в произведении.			https://belem.ru/node/3155?ysclid=llwc44qc1s

				121750067 https://www.youtube.com/watch?v=trNrwpY ZuL4
Татарская литература рубежа XX-XXI веков (3ч.)				
30	Татарская литература рубежа XX-XXI веков. Особенности развития татарской литературы данного периода. И. Ихсанова «Кеше булса...» («Если это человек...»). Смысл жизни, служение своей родине, своему народу. Благородные деяния во имя других людей.			https://nsportal.ru/shkola/rodnoy-yazyk-i-literatura/library/2016/02/01/moabit-dftrlrenen-yazylu-hm-basylyu-tarihy
31	Творчество Р. Миннуллина «Һэйкәлләрнетыңлыҡ!» («Что говорят памятники»). Гимн мужеству и героизму советского народа.			https://infourok.ru/f-krim-kir-kazi-urok-pofgos-971511.html?ysclid=llwc5ps3tr462785832
32	Сочинение «Татар әдәбиятындакешелеклелектемасы»			
Развитие современной татарской литературы(2ч.)				
33	Развитие современной татарской литературы. Обзор. Мировой литературный процесс. Взаимосвязи между татарской, русской и зарубежной литературами. А. Ахметгалиева			

	«Кайтаваз» («Эхо»). Отношения между матерью и детьми. Роль матери в жизни человека.			https://www.youtube.com/watch?v=UKqhSTXfLj4&ysclid=llwc6zuk2o491570846
34	Р. Мухамметшин «Август азагы» («Конец августа»), «Күктәкөяшбалкып-балкыпна» («А солнце в небе светит ярко-ярко»). Своеобразное раскрытие темы вечности в творчестве молодых писателей. Особенности в создании образа.			https://infourok.ru/g.kandalvy_iatynda_mhb_bt_temasy_sahibmal_poemasy_-458884.htm?ysclid=llwbw6bi6e931427799
	ОБЩЕЕ КОЛИЧЕСТВО ЧАСОВ ПО ПРОГРАММЕ	34		https://kazanutlary.ru/j-archive/journal-materials/1996-10/kyryk-bakchadan?ysclid=llwbx8rpgl250981249

УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЕ УЧЕБНЫЕ МАТЕРИАЛЫ ДЛЯ УЧЕНИКА

1. Богданова О. Ю. Теория и методика обучения литературе: учебник для студ. высш. пед. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2008. – 400 с.
 2. Пранцова Г. В. Методика обучения литературе: практикум. – М.: Флинта: Наука, 2014. – 272 с.
 3. Роговер Е. С. Методика преподавания литературы: Учебное пособие. Т. 2. – СПб.: Олимп-СПб, 2016. – 736 с.
 4. Сосновская И. В. Методика преподавания литературы в современной школе: монография. – Иркутск: ВСГАО, 2016. – 307 с.
 5. Абдуллина Д. М., Мөхәрләмова Г. Н. Әдәбият дәресләрендә шәхескә бәйлә универсаль уку гамәлләрен формалаштыру: методик ярдәмлек. – Казан: ИЯЛИ нәшр., 2018. – 46 б.
 6. Заһидуллина Д. Ф. Мәктәптә татар әдәбиятын укыту методикасы. – Второе издание, переработанное и дополненное. – Казан: «Мәгариф» нәшр., 2004. – 367 б.
 7. Заһидуллина Д. Ф. Урта мәктәптә татар әдәбиятын укыту методикасы: Методик кулланма. – Казан: «Мәгариф» нәшр., 2000. – 335 б.
- Словари
8. Әдәбият белеме: Терминнар һәм төшенчәләр сүзлеге. – Казан: «Мәгариф» нәшр., 2007. – 231 б.
 9. Татар теленең аңлатмалы сүзлеге: 3 томда. – Казан: Тат. кит. нәшр., 1977. – Т. 1. – 476 б.
 10. Татар теленең аңлатмалы сүзлеге: 3 томда. – Т. 2. – Казан: Тат. кит. нәшр., 1979. – 726 б. 60
 11. Татар теленең аңлатмалы сүзлеге: 3 томда. – Т. 3. – Казан: Тат. кит. нәшр., 1981. – 832 б.
 12. Ханбикова Ш. С. Татар теленең синонимнар сүзлеге / Ш. С. Ханбикова, Ф. С. Сафиуллина. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2014. – 263 б. Справочная литература
 13. Давыдова Т. Т., Пронин В. А. Теория литературы: учебное пособие. – М.: Логос, 2003. – 232 с.
 14. Современная литературная теория. Антология / сост. И. В. Кабанова. – М.: Флинта: Наука, 2004. – 344 с.
 15. Әдипләребез: библиографик белешмәлек: 2 томда: 1 том / төз. Р. Н. Даутов, Р. Ф. Рахмани. – Казань: Казан: Тат. кит. нәшр., 2009. – 750 б.
 16. Әдипләребез: библиографик белешмәлек: 2 томда: 2 том / төз. Р. Н. Даутов, Р. Ф. Рахмани. – Казань: Казан: Тат. кит. нәшр., 2009. – 734 б.

17. Закиржанов Ә. М. Яңарыш юлыннан (Хәзерге татар әдәбият белеме мәсьәләләре). – Казан: Казан: Тат. кит. нәшр., 2008. – 303 б.
18. Заһидуллина Д. Ф. Әдәби әсәргә анализ ясау: Урта гомуми белем бирү мәктәбе укучылары, укытучылар, педагогика колледжлары һәм югары уку йортлары студентлары өчен кулланма / Д. Ф. Заһидуллина, М. И. Ибраһимов, В. Р. Әминев. – Казань: «Мәгариф» нәшр., 2005. – 111 б.
19. Заһидуллина Д. Ф. Әдәби әсәр: өйрәнәбез һәм анализ ясыйбыз: Урта гомуми белем бирү мәктәбе укучылары, укытучылар, педагогика колледжлары һәм югары уку йортлары студентлары өчен кулланма / Д. Ф. Заһидуллина, М. И. Ибраһимов, В. Р. Әминев. – Казань: «Мәгариф» нәшр., 2007. – 112 б.
20. Заһидуллина Д. Ф. Әдәбият кануннары һәм заман. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2000. – 271 б.
21. Заһидуллина Д. Ф. Дөнья сурәте үзгәрү: XX йөз башы татар әдәбиятында фәлсәфи әсәрләр: монография. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. – 191 б. 61
22. Заһидуллина Д. Ф. Модернизм һәм XX йөз башы татар прозасы. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2002. – 255 б.
23. Исәнбәт Н. С. Татар халык мәкальләре. 3 томда: 1 том. – Казан: Казан: Тат. кит. нәшр., 2010. – 623 б.
24. Исәнбәт Н. С. Татар халык мәкальләре. 3 томда: 2 том. – Казан: Казан: Тат. кит. нәшр., 2010. – 749 б.
25. Исәнбәт Н. С. Татар халык мәкальләре. 3 томда: 3 том. – Казан: Казан: Тат. кит. нәшр., 2010. – 799 б.
26. Татар әдәбияты: Теория. Тарих / Д. Ф. Заһидуллина, Ә. М. Закиржанов, Т. Ш. Гыйләҗев, Н. М. Йосыпова. – Тулыл. 2 нче басма. – Казань: «Мәгариф» нәшр., 2006. – 319 б.
27. Татар әдәбияты тарихы: сигез томда / [сост. Р. Ф. Рәхмани]. – Казан: Тат. кит. нәшр., 2014. – Т. 1. – 2014; Т.2. – 2014; Т.3. – 2014; Т. 4. – 2016; Т. 5. – 2017; Т. 6. – 2018.
28. Яхин Ф. З. Урта гасырлар татар әдәбияты: Татар шигъриятендә дини мистика һәм мифология. Икенче басма. – Казан: «Раннур» нәшр., 2003. – 416 б.
- Периодические издания
29. Детский журнал «Ялкын» («Пламя»).
30. Газета «Татарстан яшьләре» («Молодежь Татарстана»).
31. Литературно-художественный журнал «Идел» («Идель»).
32. Литературно-художественный и документальный журнал «Безнең мирас» («Наше наследие»).

33. Литературно-художественный и общественно-политический журнал «Казан утлары» («Огни Казани»).
34. Научно-методический журнал «Мәғариф» («Мағариф»). Информационные ресурсы
35. Библиотека художественных произведений на татарском языке // URL: <http://Kitarxane.at.ru> (дата обращения: 13.05.2022). 62
36. Интерактивная мультимедийная энциклопедия // URL: www.balarf.ru (дата обращения: 13.05.2022).
37. Озвученный русско-татарский онлайн-словарь // URL: www.ganiev.org (дата обращения: 13.05.2022).
38. Образовательный портал Министерства образования и науки РТ // URL: <http://www.edu.kzn.ru> (дата обращения: 13.05.2022).
39. Портал татарского образования // URL: <http://belem.ru> (дата обращения: 13.05.2022).
40. Сайт издания «100 лет нашему дому» // URL: www.100летнашемудому.рф (дата обращения: 13.05.2022).
41. Сборник анимационных фильмов, созданных объединением «Татармультфильм» // URL: www.tatarcartoon.ru (дата обращения: 13.05.2022).
42. Татарский язык: большой электронный свод // URL: <http://www.antat.ru/ru/tatzet> (дата обращения: 13.05.2022).
43. Тексты на татарском языке // URL: <http://Tatarca.boom.ru> (дата обращения: 13.05.2022).
44. УМК «Сәлам!» // URL: <http://selam.tatar> (дата обращения: 13.05.2022).
45. Школьная электронная энциклопедия «Татар иле» // URL: www.chrestomathy.tatarile.tatar.ru / (дата обращения: 13.05.2022).
46. Языки народов России в Интернете // URL: <http://www.peoples.org.ru> (дата обращения: 13.05.2022).
47. Электронные формы учебников // URL: www.antat.ru/ru/iyli/publishing/book (дата обращения: 13.05.2022).
48. Электронный атлас по истории Татарстана // URL: www.tatarhistory.ru (дата обращения: 13.05.2022).
49. Языки народов России в Интернете // URL: <http://www.peoples.org.ru> (дата обращения: 13.05.2022).